

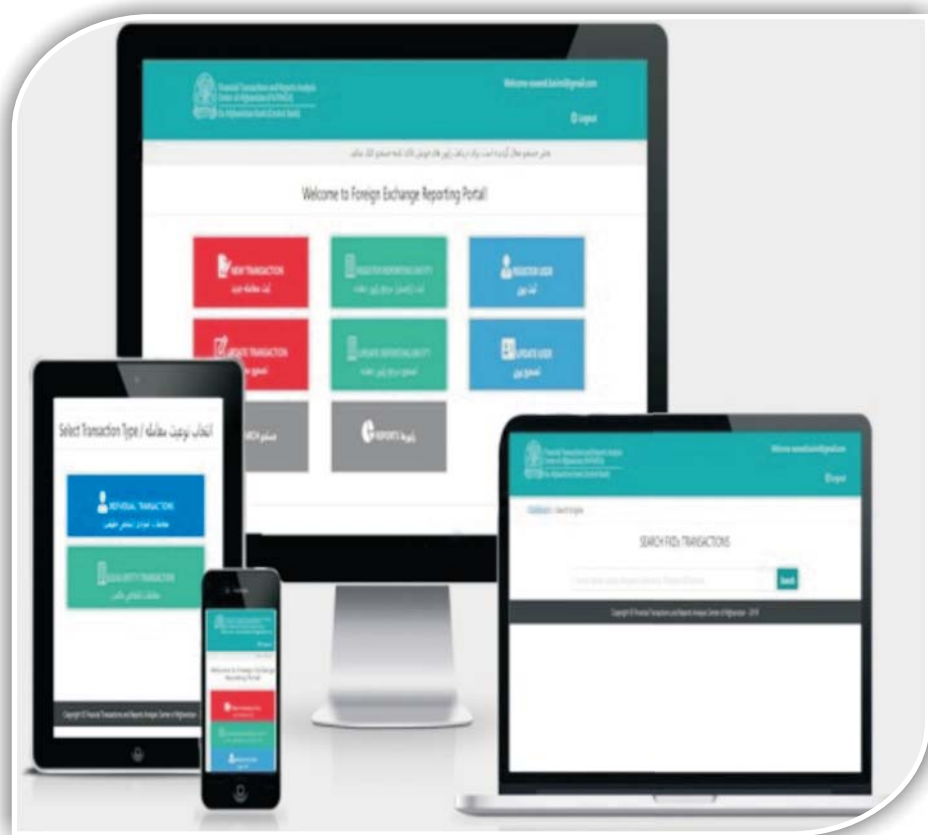

د افغانستان بانک

بانک

د افغانستان بانک میاشتی

دولسم کال، یوسلو دری څلویښتمه گڼه د ۱۳۹۸ د غويي میاشت

د اسعارو د مبادلي د سترو مالي معاملو
د راپورونو د راټولولو بهیر پیل شو

به اطلاع هموطنان عزیز رسانیده میشود که انجام معاملات مالی با فراهم کنندگان خدمات پولی (حواله داران) و صرافان غیر مجوز بر علاوه اینکه اعتبار قانونی ندارد، دارای مصونیت قانونی نیز نمی باشد.

بانک

صاحب امتیاز: د افغانستان بانک

هیئت تحریر: ایمل هاشور، داکتر جهانتاب ولیزار و اقبال صافی

سردبیر: شفیق الله بارز

مدیر مسئول: یما عقیف

گزارشگر: عبدالحفیظ شاهین

دیزاین: خالد احمد فیضی

فوتوژورنالیست: زیرک ملیا

مترجمان: عین الله عیان و مسعود ودان

مسئول چاپ و توزیع: تمیم احمد صمیمی

آدرس: د افغانستان بانک

تلفون: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۴۷۶۱

فکس: ۰۰۹۳۰۲۰۲۱۰۰۳۰۵

پست الکترونیکی: magazine@dab.gov.af

صفحه الکترونیکی: www.dab.gov.af

شماره ثبت: ۶۵۸

www.facebook.com/AFGCentralbank

twitter.com/AFGCentralbank

Da Afghanistan Bank-Youtube

Da Afghanistan Bank-Google+

د دې ګڼې مطالب

رونډ جمع آوری گزارش های معاملات مالی هنگفت؛ راه را برای ...

د اسعارو د مبادلې د سترو مالي معاملو د راپورونو د راټولولو بهیر پیل شو

بانکداری الکترونیکی

هغه ټکنالوژي چې په بانکي سیستم کې به ستر بدلون راولي

په افغانستان کې د لومړي ځل لپاره د «جي، آی» سیستم جوړېږي

وظایف اصلی د افغانستان بانک

سیستم های پرداخت الکترونیکی و مزایای آن در کشور

د افغانستان لپاره د چاپهار بندر اهمیت

د افغانستان بانک عملیاتی کړنوته ځغلنده کتنه

رشد و توسعه اقتصادی

اقتصادی خبرونه

برېښنا به پرمختګونه رامنځته کړي

تجارت با ایجاد فروشگاه های اینترنتی

سیر تاریخی مالیه دهی و پیامد آن

جایگاه علم اقتصاد در جامعه

یاد آوری: به غیر از سرمقاله که دیدگاه رسمی "بانک" است، مسئولیت مضامین و مقالات دیگر به نویسندگان آن بر می گردد.

استفاده از مقالات و تصاویر مجله با ذکر مأخذ مجاز است.

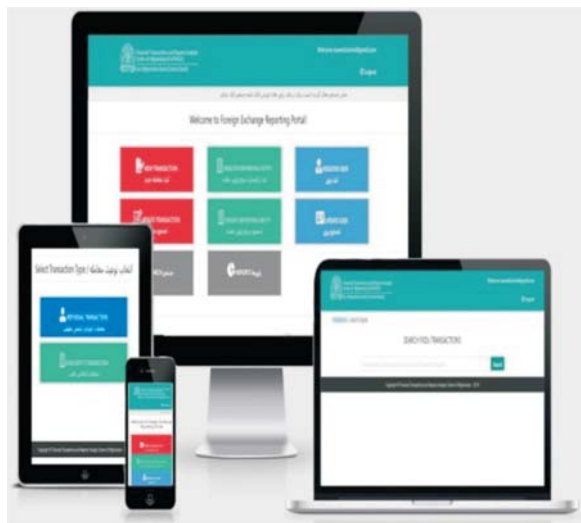
روند جمع آوری گزارش های معاملات مالی هنگفت؛ راه را برای معاملات شفاف مالی هموار می سازد

طبق ماده هفدهم قانون جلوگیری از پول شویی و عواید ناشی از جرایم و ماده سی و سوم مقررۀ تنظیم فعالیت های صرافان و فراهم کننده گان خدمات پولی؛ روند جمع آوری معاملات مالی هنگفت صرافان و عرضه کننده گان خدمات پولی در سطح کشور آغاز گردید.

د افغانستان بانک طی حدود یک دهه گذشته، در جهت کنترول، نظارت، استحکام، قانونمند ساختن و عیار ساختن نظام مالی کشور با معیارهای جهانی از هیچ نوع سعی و تلاش دریغ نکرده است که میتوان از ایجاد قوانین، مقررۀ ها و نرم افزارها پیرامون جلوگیری از پول شویی و عواید ناشی از جرایم نام برد. اقدام اخیر د افغانستان بانک جهت روند جمع آوری گزارش های معاملات هنگفت مبادله اسعار در سطح کشور گام مؤثر دیگریست برای جلوگیری از پول شویی و عواید ناشی از جرایم که این روند با شفافیت و حفظ محرمت گزارش ها همراه خواهد بود.

د افغانستان بانک باورمند است که وضع محدودیت ها طبق قوانین و مقررۀ های جلوگیری از پول شویی و عواید ناشی از جرایم، ایجاد نرم افزار گزارشدهی الکترونیکی شفاف و سریع، تدویر برنامه های آموزشی برای صرافان و فراهم کننده گان خدمات پولی راه را برای تقویه اقتصاد مشروع بیشتر هموار ساخته و بر ثبات و استحکام هر چه بیشتر نظام مالی کشور افزوده خواهد شد. □

د اسعارو د مبادلې د سترو مالي معاملو د راپورونو د راټولولو بهیر پیل شو

خدمتونو د وړاندې کونکو د اسعارو د مبادلې د معاملو د راپور ورکونې د پروژې د بشپړیدو راپور د وړاندې کولو ترڅنګ، وویل چې د افغانستان د مالي معاملو او راپورونو د څېړنې مرکز د قانون د حکمونو او د یادې مقررې د ښه تطبیق په موخه په ټول هېواد کې د

د صرافانو او پولې خدمتونو د وړاندې کونکو د اسعارو د مبادلې د سترو مالي معاملو د راپورونو د راټولولو بهیر د هېواد په کچه پیل شو.

د افغانستان بانک لوی رئیس ښاغلي خلیل صدیق په هغه غونډه کې چې په همدې موخه جوړه شوې وه، وویل چې د پیسو د وینځلو او له جرمونو څخه د ترلاسه شویو عوایدو د مخنیوی د قانون د اولسمې مادې د حکم او د صرافانو او د پولې خدمتونو د وړاندې کونکو د کړنو د تنظیم مقررې د درې دېرشمې مادې پر بنسټ، د هېواد په کچه ټول صرافان او د پولې خدمتونو وړاندې کونکي له دې چې د خپلو اسعارو د مبادلې د سترو مالي معاملو راپورونه چې د راپور ورکونې حد یې په یاده مقررې کې ټاکل شوی دی، د افغانستان د مالي معاملو او راپورونو د څېړنې مرکز ته وړاندې کړي.

ورپسې د افغانستان د مالي معاملو او راپورونو د څېړنې د مرکز آمر ښاغلي نثار احمد یوسفزی د صرافانو او د پولې

جوړول، د اسعارو د مبادلې د سترو معاملو د راپورونو د وړاندې کولو په موخه صرافانو او د پولې خدمتونو وړاندې کونکو لپاره د یوزرونو (کارندونو) جوړول؛ د صرافانو او د پولې خدمتونو د وړاندې کونکو لخوا د اسعارو د مبادلې د سترو مالي معاملو د راپورونو راټولول، رانغاړي.

په پای کې د افغانستان بانک عامل پلاوي د هېواد په کچه د صرافانو او د پولې خدمتونو د بازارونو د ټولنو له هر اړخیزه همکاريو څخه د مننې ترڅنګ د راپورونو د راټولیدو د بهیر په دوام ټینګار وکړ. ■

صرافانو او د پولې خدمتونو د وړاندې کونکو د اسعارو د مبادلې د سترو معاملو د راپورونو د راټولولو بهیر پیل کړی او د راپور ورکونې په بهیر کې یې د اسانتیاوو د رامنځ ته کولو او د رویتیا او محرمیت د ساتلو په موخه مناسب اقدامات تر لاس لاندې نیولي دي چې دا اقدامات په ملي او نړیواله ژبو د صرافانو او د پولې خدمتونو د وړاندې کونکو د اسعارو د مبادلې د سترو مالي معاملو د راپورونو د ترلاسه کولو لپاره د برېښنايي راپور ورکونې د پوستکالي جوړول؛ صرافانو او د پولې خدمتونو د وړاندې کونکو لپاره د روزنیزو پروګرامونو

بانکداری الکترونیکی

محبوب الله شریفی
مدیر خطرات سرمایه گذاری
آمریت عمومی عملیات بازار

پرداخت های انترنتی از طریق کارتهای اعتباری انجام میشود.

- کارتهای هوشمند (SmartCard): این نوع کارتها دارای حافظه بوده و قادر به نگهداری و طی مراحل اطلاعات درون خود هستند. دستگاه کارت خوان به سرویس دهنده متصل شده و معلومات را در سرویس دهنده بروز می دهد.
- نوعی از کارتهای هوشمند که بنام جاواکارت (Java Card) یاد می شوند، قابل برنامه نویسی نیز است. شیوه استفاده از این قبیل کارت ها در صنعت حمل و نقل (تکت کارتها)، کارت پارکها، پول الکترونیکی، کارت های اعتباری، کارت تلفن اعتباری، ثبت دوسیه های صحی و غیره میباشد.
- E-wallet: امکانات کارتهای اعتباری، پول الکترونیکی و اطلاعات شخصی دارنده کارت همه در یک کارت مانند بکس جیبی پول الکترونیکی موجود

در بانک

بطور کل میتوان گفت که بانکداری الکترونیکی عبارت از شیوه ای از بانکداری است که در آن مشتری بدون حضور فیزیکی در بانک و با استفاده از تکنالوژی پیشرفته شبکه ها و مخابرات جهت انتقالات و سایر معاملات پولی در سیستم بانکداری بواسطه های ایمن بتواند از خدمات بانکی برخوردار شود.

بانکداری الکترونیکی به اشکال مختلف میباشد که چند نمونه آن قرار ذیل میباشد:

- بانکداری ذریعۀ تلفن همراه (Mobile banking): این نوع بانکداری مبتنی بر موبایل بانکینگ، انترنت بانک، دستگاه پرداخت الکترونیک که در فروشگاه ها قابل نصب است، ماشین های ارایه خدمات بانکی و غیره میباشد.
- پرداخت های الکترونیکی از طریق Credit Card، Smart Card، E-wallet نیز صورت میگیرد که بصورت خلاصه قرار ذیل بیان میشود:
- کارت های اعتباری (Credit Card): استفاده از این نوع کارت یک شیوه عقلانی و مصون برای انتقال پول میباشد. این نوع کارت ها به اعتبار دارنده گان آن در یک مؤسسه مالی می افزاید و منحصراً پشتیبان عمل می نماید. با این کارتها بیش از اندازه موجودی می توان خرید کرد. بیشترین

اصطلاح بانکداری الکترونیکی به سال ۱۹۷۰ میلادی بر می گردد که متخصصان مؤسسات تحصیلی جهت تشریک اطلاعات و معلومات، انترنت را توسعه دادند و تا سال ۱۹۹۳ بین عموم مردم بخصوص تاجران بمنظور گسترش فعالیت هایشان در راستای اهداف بازاریابی و مبادلات تجارتي مورد توجه قرار گرفت.

از بانکداری الکترونیکی تعاریف متعددی ارایه شده است که از آن جمله می توان به چند تعریف ذیل اکتفا کرد:

- بانکداری الکترونیکی اصطلاحی است؛ برای پوشش دادن مراحل که در آن مشتری معاملات بانکی را به صورت الکترونیکی انجام دهد، به طوری که نیاز به مراجعه به نهاد مالی نباشد؛
- فراهم آوری امکانات دسترسی مشتریان به خدمات بانکی با استفاده از واسطه های ایمن و بدون حضور فیزیکی؛
- استفاده مشتریان از انترنت برای سازماندهی، و یا انجام تغییرات در حساب های بانکی خود و یا سرمایه گذاری در بانک ها برای ارایه عملیات و خدمات بانکی؛
- ارایه مستقیم خدمات و عملیات بانکی به مشتریان از طریق کانال های ارتباطی متقابل الکترونیکی؛
- استفاده از تکنالوژی پیشرفته معلوماتی و مخابرات برای انتقالات پولی به صورت الکترونیکی بدون نیاز به حضور فیزیکی

می باشند. آمازون اولین فروشگاه اینترنتی است که امکان استفاده از این تکنالوژی را به مشتریان داده و همچنان Microsoft wallet در این زمینه شهرت هم دارد.

بانکداری الکترونیکی دارای مزایا و نواقص نیز میباشد که مزایای آن قرار ذیل میباشد:

- دسترسی به خدمات بانکی در هر زمان و مکان: در بانکداری سنتی دریافت خدمات به مشتریان محدود می باشد. طور مثال در جریان روز تنها ۸ ساعت خدمات بانکی ارائه میشود و ایام تعطیلات رسمی و آخر هفته مشکلاتی را برای مشتریان بوجود می آورد، اما این مشکلات با رایج شدن بانکداری الکترونیکی رفع شده و عرضه خدمات بانکی در هر زمان و مکان صورت گرفته می تواند.

- حذف موانع افتتاح حساب: یکی دیگر از مشکلات نظام بانکداری سنتی افتتاح حساب به ویژه در روزهای پایان ماه و یا پایان سال بود که سبب ضیاع وقت مشتریان میگردد و مشتریان بنابر عدم امکان افتتاح حساب به مشکل مواجه بودند. امروز در سیستم بانکداری اینترنتی مشتریان می توانند در هر لحظه به گشایش حساب اقدام نمایند و مبالغ لازم برای افتتاح حساب را از حساب دیگر خود، به حساب جدید خود انتقال دهند.

- سهولت در پرداخت بل ها: در نظام بانکداری سنتی مشتریان برای پرداخت بل های مختلف از قبیل بل آب و برق،

- عدم آشنایی با تکنالوژی جدید: تعداد زیادی از افراد جامعه با این شیوه بانکداری آشنایی ندارند که از نبود آموزش های عمومی ناشی می شود. برای رایج شدن این شیوه بانکداری استفاده مشتریان از آن، به برگزاری دوره های آموزشی، ترینینگ های شیوه کار با نظام بانکداری الکترونیکی و در کل می توان گفت که به آموزش سواد مالی نیاز است.

در نتیجه میتوان گفت که بانکداری الکترونیکی نقش عمده ای در ایجاد رفاه و سهولت در معاملات مالی مردم، کاهش هزینه های حاصل از آن و همچنین صرفه جویی در وقت مشتریان را به همراه دارد. آگاهی دهی خدمات بانکداری الکترونیکی و مزایای آن از طریق رسانه ها و نهاد های ذیربط جهت سهولت برای مردم یک امر ضروری می باشد و سبب مصونیت معاملات بانکی همه شهروندان کشور میگردد. □

بانکداری الکترونیکی دارای نواقص نیز میباشد که به عمده ترین آنها ذیلاً اشاره می شود:

- خطرات امنیتی: در نظام بانکداری الکترونیکی اشخاص می توانند با بدست آوردن رمز یا پاسورد اشخاص از حسابهای آنان برداشت کنند و یا به طور کلی به حسابهای اشخاص حمله کنند یا آنها را از اعتبار ساقط نمایند. باید گفت که در نظام بانکداری سنتی به دلیل ماشینی بودن سیستم و یا دستی بودن آن، فقط متصدیان امور بانکی به حسابهای مشتریان دسترسی داشتند و از این نظر میزان این نوع خطرهای امنیتی برای حسابهای افراد و شرکت ها بسیار پائین بود.

مراجع می کردند. ولی امروز مشتریان از طریق اینترنت و با وارد ساختن شماره اشتراک و شماره بل خود می توانند مبلغ بل مورد نظر را از حساب خود به حساب بانک یا شرکت صادر کننده بل انتقال دهند. در واقع از این طریق مشکلات پرداخت حل شده و جریمه های ناشی از تأخیر در پرداخت مبالغ درج شده بل کاهش یافته است.

امکان خرید سهام از طریق سیستم الکترونیکی بانک، امکان دریافت یا حواله انواع چک، امکان دسترسی و نظارت بر حسابهای شخصی و امکان مبادلات پول و خدمات بین مشتریان از دیگر مزایای بانکداری الکترونیک می باشد.

بانکداری الکترونیکی دارای نواقص نیز

1. E-Banking Management: Issues, Solutions, and Strategies
2. Mahmood Shah Lancashire Business School, University of Central Lancashire, UK
3. Steve Clarke University of Hull, UK
4. <http://banki.ir/mehr/2754-bank-dari>

هغه ټکنالوژي چې په بانکي سیستم کې به ستر بدلون راولي

یحیی همیم
د افغانستان بانک د مرکزی زون د شبکې
او سیستم پازوال

۲. الکترونيکي چېک (Digital Cheque)
د بانکونو پخواني سیستمونه او لارې تر
ډیره اړخه پټ شوي دي. په امریکا کې تر
ډیره د څیرکو ټیلیفونونو له لارې
الکترونيکي چکونه کارېږي او ټولې
پرلیکه سوداوې او د پیسو راکړه او
ورکړه له همدې لارې د یوه څیرک
ټیلیفون په واسطه سرته رسېږي. د Leumi

«

کې ښه ټکنالوژي هغه ټکنالوژي ته ویل
کېږي چې په ښه امنیت سمباله وي.
دلته څو داسې ټکنالوژي تاسو ته درېږنو
چې ځینې یې اوس هم په بانکونو کې
کارول کېږي او نورې به یې په راتلونکو
کلونو کې د استفادې وړ وگرځي.

۱. بایومیټریک

بې له دې چې د خپل بانکي اکاونټ لوی
پاسورډ په یاد ولرو د بایومیټریک
ټکنالوژي د بانک د مشتریانو سره مرسته
کوي څو یوازې د خپلې ګوتې په سکن
کولو سره خپلې پیسې د اې ټي اېم څخه
راوباسي او یا یې هم بل چاته واستوي. د
بایومیټریک ټکنالوژي د بانکي معاملو
لپاره یوه ښه امنیتي او اسانه لار ده.
د find biometric ویبپاڼی له قوله چې
تر ۲۰۲۱م کال کې به د نړي
۱.۹ میلیارد د بانکونو مشتریان د
بایومیټریک له ټکنالوژي څخه استفاده
کوي.

دلته یوازې د آنلاین (پرلیکه) بانکي
سیستم خبره نه کوو، ډیرې نورې داسې
ټکنالوژي د بانکونو په سیستم کې
داخیلیدونکې دي چې د بانکونو د
مشتریانو لپاره به ډیرې اسانتیاوې رامنځته
کړي.

په تېرو څو کلونو کې بانکي سیستم ته
ډیرې ټکنالوژي زیاتې شوې دي او
بانکونه تل کوښښ کوي چې د خپلو
مشتریانو لپاره داسې یوه لاره ومومي، تر
څو مشتریان خپلې بانکي معاملې په
چټکۍ او اسانۍ سره تر سره کړي. ځکه
نو بانکونه پر دغه اوسنیو ټکنالوژیو بسنه
نه کوي او د نورو څیرکو ټکنالوژیو په
لټه کې دي.

بانکونه که له یوې خوا اړ دي چې ښې
او څیرکې ټکنالوژي وکاروي، خو د بل
پلوه تر فشار لاندې ځکه وي چې د نړۍ
د هکړانو (انټرنټي غلو) ټول تمرکز پر
بانکونو وي. نو ویلای شو چې بانکونو

Bank چې يو امريکايي بانک دي او تاريخ يې د شپيتو کالو څخه زيات دي، نوموړي بانک د ډيجيټل يا اي چيک څخه استفاده کوي چې د نوموړي بانک مشتريان کولاي شي چې ډيجيټل چيک په شخصي او تجارتي معاملو کې وکاروي.

۳. څيرک ساعتونه

په دې وروستيو کلونو کې څيرکو لاسي ساعتونو کې ډير زيات اپليکېشنونه رامنځته شوي چې ښه بيلگه يې د ټولنيزو رسنيو اپليکېشنونه دي، خو اوس د Apple کمپنۍ پلان لري چې داسې يو اپليکېشن دغه څيرکو لاسي ساعتونو ته ورزيات کړي چې د هغه له لارې بانکي معاملې ترسره شي. د يادونې وړ ده چې په لاس تړلي ساعت سره د بانکي معاملو ترسره کول به ډېرې آسانتياوې رامنځته کړي. د HSBC (Hong Kong and Shanghai Banking Corporation) کمپني تير کال د بانک د څو نمايندگيو د مديرانو سره د Samsung Gear S3 کمپني د څيرکو لاسي ساعتونو ټکنالوژي په خپل بانکي سکتور کې په برياليتوب سره امتحان کړل. دوي غوښتل وپوهېږي چې لاسي څيرک ساعتونه د دوي د

بانک مشتريانو سره څومره مرسته کولاي شي، تر څو خپلي بانکي معاملي ترسره کړي.

۴. Facial Recognition ټکنالوژي

په نړۍ کې د راکړې ورکړې لپاره ډيرې زياتې کمپنۍ انلاين (پر ليکه) سوداگري کوي. دغه ټولې کمپنۍ اړ دي چې د خپلو مالونو بېې هم انلاين تر لاسه کړي، نو ځکه دوي کوښښ کوي چې د خپلو مشتريانو لپاره د اسانه payment لارې پيدا کړي. د انلاين کمپنيو څخه يې يوه هم د علي بابا کمپنۍ ده چې په چين کې خپل زيات فعاليت لري. دوی په ۲۰۱۶ م کال کې د پيسو د تحويل (Smile to Pay) په نوم يو اپليکېشن جوړ کړ، خو وروسته د دغه اپليکېشن نوم (AliPay) ته واوښت. نوموړی سيستم د علي بابا د کمپنۍ مشتريانو ته اسانه لاره ده، ترڅو خپلې پيسې تحويل کړي په دغه سيستم کې ستاسو مخ پېژندل کېږي او تاسو کولای شۍ خپلې پيسې تحويل کړۍ. د CaixaBank لومړي بانک دي چې د خپلو مشتريانو لپاره يې د بارسلونا په ښار کې شل داسې اي ټي اېم نصب کړي دي چې مشتريان کولاي شي د خپل مخ په سکن کولو سره خپلي پيسې د اي ټي اېم

څخه راوباسي.

۵. خوندي الکترونيکي پيسې (Cryptocurrency)

که څه هم بېټکوين (الکترونيکي پيسې) د مرکزي بانکي سيستم لپاره يوه موقع نه، بلکې خطر معلومېږي او له ځانه سره ډيرې ستونزې لري، خو بيا يې هم نظريه په نړۍ کې شتون لري. په دوه زره څوارلسم ميلادي کال کې يوه جرمني کرپټوگرافر اعلان وکړ چې د خوندي الکترونيکي پيسې (Cryptocurrency) لومړی بانک خلاصوي، د تبادلې د خدماتو سره سره به يې د خونديتوب او روغ ساتلو لپاره هم کار کوي.

۶. بانکي سيستم د موټر په اپليکېشن کې په تېرو کلونو کې څيرکې ټکنالوژي نه يوازې په بانکي سيستم کې ډير پرمختگ کړي، بلکې د ژوند په نورو برخو کې هم ډيرې لاسته راوړنې لري. په پر مخ تللو هېوادونو کې د موټر چلونکي د خپلو موټرونو لپاره اپليکېشنونه لري چې د هغه له لارې دوی خپل موټرونه کنټرولوي ځکه نو اوس ځينې کمپنۍ هڅې کوي څو دغه اپليکېشنونه ته هغه برخه هم ورزياته کړي له کومې لارې

چې دوی کولای شي خپلې بانکي معاملې تر سره کړي او هم وکولای شي چې دوی د بانک نږدې اې ټي اېم (ATM) او یا د بانک څانګه پیدا کړي.

۷. د iBeacon Technology

د iBeacon او Low Bluetooth Energy ټکنالوژي یو بانک ته دا وړتیا وربښي تر څو خپل مشتریانو ته ډول ډول خدمات وړاندې کړي. د iBeacon د ټکنالوژۍ په مټ بانک کولای شي له خپلو هغو مشتریانو خبر شي چې معیوب وي او د بانک تر دروازې پورې راغلي وي. دا سیستم به یوازې د مشتریانو د یوه ځانګړې ګروپ لپاره وي، چې کله د بانک تر دروازې پورې رارسیري د iBeacon په ټکنالوژي سمبال سیستم به د بانک کارکوونکو ته خبر ورکوي.

۸. Augmented Reality

که څه هم دا ټکنالوژي د اوس لپاره تر ډیره یو خیال دی او یوازې په فلمونو کې لیدل کېږي، خو بیا هم د استرالیا یو بانک د Augmented Reality په نامه د څیرک ټیلیفونونو لپاره یو اپلیکېشن جوړ کړی دی، تر څو مشتریان خپل ټول حسابونه په 3D بڼه وګوري او خپلې

ټولې راکړې او ورکړې د همدې اپلیکېشن له لارې وڅاري.

۹. Oculus Rift

دا یوه الکترونیکه آله ده چې د خیالي حقیقت (Virtual Reality) دنده سر ته رسوي.

ویډیويي بانکداري لا تر اوسه نوې ده، خو د Well Fargo شرکت غواړي بریالیتوب ته یې ورسوي. د امریکا بانکونه د Oculus Rift الکترونیکی آله د کالیفورنیا په سانسفرانسکو ښار کې آزمايي او غواړي چې په راتلونکې کې خپلو مشتریانو ته داسې اسانتیا برابرې کړي چې د همدې الکترونیکی آلې له لارې له کوره د بانک هرې څانګې ته په خیالي ډول تګ او راتګ وکولای شي او د بانک له کارکوونکو سره مخامخ خبري وکولای شي.

۱۰. مصنوعي څیرکتیا

مصنوعي څیرکتیا هغه ټکنالوژي ده چې د (Machine Learning) په مرسته جوړه شوي او په دې وروستیو کې د ژوند په ډیرو برخو کې کارول کېږي.

سره له نورو ګټو، مصنوعي څیرکتیا یوه بڼه ټکنالوژي ده چې په بانکي سیستم کې وکارول شي، نوموړي ټکنالوژي به په

ریښتیا هم په بانکي معاملو او د تادیاتو په برخه کې لوي اسانتیاوې رامنځته کړي. Barclays بانک یې یوه بیلګه ده چې له نوموړي ټکنالوژي په امتحاني توګه کار اخلي. دوي باور لري چې نوموړي ټکنالوژي به مرسته وکړي تر څو بڼه خدمات د بانک د مشتریانو لپاره وړاندې کړي. ■

اخیستنې:

1. <https://www.techworld.com/picture-gallery/apps-wearables/technologies-that-can-change-way-we-save-3593548/>
2. <https://findbiometrics.com/bank-customers-biometrics-2021-goode-intelligence-509244/>
3. <https://insights.samsung.com/2018/10/22/hsbc-improves-retail-bank-operations-with-smartwatch-pilot/>
4. <https://www.ft.com/content/be153968-3074-11e9-ba00-0251022932c8>

په افغانستان کې د لومړي ځل لپاره

د «جي، آی» سیستم جوړېږي

له جي، آی «صادراتي نښې» سیستم سره د افغانستان نښلېدل به د افغانستان د کرنیزو او نورو تولیدي محصولاتو په برخه کې پرمختګونه رامنځته کړي.

جغرافیایي نښې «جي، آی» د صادراتي توکو هغه نښې دي چې د دغو توکو جغرافیایي مبدا ټاکي او مشخصې ځانګړتیاوې لري. په دې سیستم کې د یوې ځانګړې جغرافیایي سیمې د یو کرنیز او صنعتي محصول ټولې ځانګړتیاوې ثبتېږي.

کله چې افغانستان په دې بريالی شي چې خپل محصولات د جی آی په سیستم کې ثبت کړي، نو بل هیڅ هېواد نه شي کولای چې د دغه هېواد محصولات په خپل نوم صادر کړي.

په ورته وخت کې د جی آی سیستم دا ګټه هم رسوي چې یو هیواد خپل محصولات کابو په ۲۹ سلنه ښه بیه وپلوري. د دغه سیستم په فعالېدو سره د سوداګرۍ هیڅ ډول سرتېفکېټ ته اړتیا نه لیدل کېږي او په مستقیمه توګه اروپایي مارکېټونو ته لاسرسی پیدا کېږي.

د کرنې وزارت د معلوماتو له مخې د جی آی سیستم د پلي کولو تړون د دغه وزارت او د ملګرو ملتونو د کرنې او خوړو ادارې ترمنځ کابل کې لاسلیک شوی چې په پلي کېدو سره به یې د افغانستان کرنیز محصولات له ځانګړي سوداګریز نښان سره نړیوال بازارونو ته صادرېږي.

د دې نښان د نه لرلو له امله لا هم د

افغانستان ځینې کرنیز او تولیدي محصولات نړیوال بازار کې د نورو هېوادونو په نوم پلورل کېږي.

د دې سیستم ګټې دا دي چې له دې سره به د افغانستان با کیفیت محصولات لکه د هرات زعفران، د کندهار انار او د پکتیا جلغوزي په نړیوال بازارونو کې د پېژندنې لپاره د سوداګرۍ نړیواله اداره کې په جی آی نښو سره ثبتېږي.

د اوس لپاره په افغانستان کې یاد درې ارزښت لرونکي کرنیز محصولات «زعفران، انار او جلغوزي» له جغرافیایي نښو یا جی آی سره د سوداګرۍ په نړیواله اداره کې ثبتېږي چې د کرلو ځای او د تولید ځانګړنې به یې په کې په نښه کېږي.

د سوداګرۍ په نړيواله اداره کې د دغه محصولاتو په ثبت سره به پردي هېوادونه و نه شي کولای چې د افغانستان په نوم خپل بې کیفیته توکي په نړيوالو بازارنو کې وپلوري يعنې جي آی سيستم کې د کرنيزو او توليدي توکو ثبت دغه توکو ته هويت ورکوي.

له دې وړاندې داسې راپورونه هم خپاره شوي وو چې افغانستان ته له يو شمېر هېوادونو بې کیفیته زعفران راوړل شوي او له دې ځايه بهرنيو هېوادونو ته د افغانستان په نوم صادريږي، خو د دغه سيستم په فعالېدو سره به دا ستونزه هم حل شي او د افغانستان په نوم د بې کیفیته زعفرانو صادرات به هم بند شي.

د يادونې وړ ده چې د افغانستان زعفرانو د کیفیت په لحاظ په ۱۳۹۷ لمريز کال کې په نړيوال فستیوال کې لومړی مقام خپل کړ. دغه فستیوال په بلجيم کې جوړ شوی و چې د ايران، هند او يو شمېر نورو هېوادونو زعفران په کې نندارې ته اېښودل شوي وو.

د کرنې وزارت د معلوماتو پر بنسټ د جي، آی سيستم په درېيو پړاوونو کې پلي کېږي چې اروپايي ټولنه به يې د لومړي پړاو د پلي کولو لپاره په يو کال

کې ۴۶ ميليون امريکايي ډالر مرسته وکړي.

که څه هم افغانستان له کلونو را په دېخوا بېلابېل کرنيز توکي توليد او صادروي، خو تراوسه يې د سوداګرۍ نړيوال سازمان کې ځايي يا اصلي ځانګړنې نه وې ثبت شوې.

تمه ده چې د ځايي يا اصلي ځانګړنو په ثبت سره به د دغه توکو په صادراتو کې زياتوالی راشي او د افغانستان د کرنيزو محصولاتو دا جغرافيايي نښې به په نړيوال بازار کې د دې توکو په مارکېټ موندلو کې زياته مرسته وکولای شي.

نړيوالو مارکېټونو ته د افغان سوداګرو محدود لاسرسی او د توليد او بسته بندۍ د اړينو معيارونو نه درلودل، د افغانستان د صادراتو د پراختيا په برخه کې ننگونې بلل کېږي.

د يادونې وړ ده چې د جغرافيايي نښو سيستم پلي کېدل به د کرنې او صنعت په برخه کې يو ډول فشار وي چې له مخې به يې توليدوونکي اړ کېږي چې نړيوال معيارونه مراعات او خپل محصولات سټنډرډ کړي.

هېواد کې د جي آی سيستم پلي کېدل به د کرنې وزارت، بزګرو، بني والو او

همداراز د سوداګرۍ او صنعت وزارت د صادراتو په برخه کې ستر پرمختګ رامنځته کړي.

افغان حکومت هڅه کوي چې د خپلو توليدي محصولاتو د صادرولو لپاره اسانه لارې چارې پيدا او په دې وسيله له توليدونکو سره خپله همکاري زياته کړي. ■

حسب الله نوری

سرچينې:

۱. د راپور نوم: افغان کرنيز محصولات به له ځانګړي نښان سره صادريږي
۲. راپور: غزا نور
۳. د خپرېدو نېټه: ۱۳۹۸ غويی ۱۹
۴. [bbc.com / Pashto / Afghanistan/48218947](http://bbc.com/Pashto/Afghanistan/48218947)
۵. د راپور نوم: جغرافيايي نښې نور هېڅ هېواد د افغانستان توکي په خپل نوم نشي صادروي
۶. راپور: فيروزه عزيزي
۷. د خپرېدو نېټه: ۱۳۹۸ غويی ۱۹
۸. pa.azadiradio.com/a/29930503
۹. د راپور نوم: په افغانستان کې په لومړي ځل د جغرافيايي نښانو سيستم جوړيږي
۱۰. راپور: د کرنې او مالدارۍ وزارت
۱۱. د خپرېدو نېټه: May 11 2019
۱۲. mail.gov.af/ps/news/9695

وظایف اصلی د افغانستان بانک

غلام حسن زاهدی

لیسانس پوهنځی اقتصاد پوهنتون کابل

همین مراجع در پروژه‌ها و بنیادهای جدید التأسيس یک کشور به مصرف می رسد. در واقع محل حفاظت سرمایه کشور بانک‌ها می‌باشند. در افغانستان سیستم بانکداری دولتی و خصوصی وجود دارد که همه این بانک‌ها توسط د افغانستان بانک منحيث بانک مرکزی کشور کنترل و نظارت می گردند.

د افغانستان بانک به طور کلی وظایف عمده‌ی ذیل را به عهده دارد:

۱. طرح، اتخاذ و اجرای سیاست پولی افغانستان
۲. طرح، اتخاذ و اجرای سیاست ارز و ترتیبات اسعار افغانستان
۳. نگهداری و اداره ذخایر رسمی اسعار افغانستان
۴. چاپ، ضرب و نشر پول کاغذی و مسکوکات فلزی افغانستان
۵. انجام وظایف منحيث بانکدار، مشاور و نماینده‌ی مالی دولت
۶. صدور یا ثبت جواز، تنظیم و نظارت بر بانک‌ها، صرافان اسعار، عرضه کنندگان خدمات پولی، مجریان سیستم پرداخت،

تا حال از خود پرسیده‌اید که کار اصلی بانک‌ها در اقتصاد یک کشور چیست؟ ممکن بگویید پس انداز کردن، دریافت فایده، توزیع قرضه، حواله پول و مشابه این موارد، اما واقعیت این است که همه این موارد جزء خدمات مهم بانک‌ها محسوب می‌شوند، و در کنار آن وظایف دیگری هم دارند.

به طور کل نقش بانک‌ها در اقتصاد کشور در تأمین نیازهای مالی برای واحدهای تولیدی و تجارتي هویدا است. بانک‌ها باید بتوانند از یک طرف سرمایه‌های خرد را جذب کنند و از طرف دیگر در قالب تسهیلات به واحدهای تولیدی و صنعتی خدمات بدهند تا باعث تقویت آن‌ها شده و در نتیجه واحدهای تولیدی بتوانند نقش خود را در اقتصاد ملی به درستی ایفاء کنند.

چرخش اقتصادی یک کشور توسط بانک‌ها صورت می‌گیرد. یعنی بانک‌ها نبض اقتصادی یک کشور را در دست داشته و اکثریت مسایل پولی کشور را به دوش دارند. از همه مهم تر سرمایه از خارج توسط همین مراجع انتقال و توسط

عرضه کنندگان خدمات اسناد بهادار، مجریان سیستم انتقال اسناد بهادار و سایر اشخاصی که بانک مرکزی افغانستان می‌تواند مطابق احکام قانون آن‌ها را نظارت نماید.

۷. ایجاد، نگهداری و توسعه‌ی سیستم مؤثر و سالم جهت پرداخت و انتقال اسناد بهادار که از طرف دولت یا بانک مرکزی افغانستان صادر شده باشد و تصفیه و تسویه‌ی حساب معاملات پرداختی و معاملاتی که در چنین

اسناد بهادار صورت می گیرد.

طوری که قبلاً نیز اشاره شد یکی از وظایف د افغانستان بانک را طرح، اتخاذ و اجرای سیاست پولی کشور در راستای تأمین ثبات قیمت های داخلی تشکیل می دهد. دست یابی به این هدف بدون تأمین و حفظ ثبات در ارزش پول ملی در برابر قیمت کالاها و خدمات امکان پذیر نیست. بانک مرکزی تغییرات در ارزش پول افغانی در برابر اسعار را به دقت کامل زیر نظر داشته و به منظور جلوگیری از تأثیرات حاد نوسانات آن بالای سطح قیمت ها و سایر شاخص های اقتصادی، در چارچوب نظام ارزی متحول مدیریت شده (Managed Floating Exchange Rate) در بازار مداخله می نماید.

بدین منظور جهت ارزیابی سیاست پولی، بانک مرکزی افغانستان سه هدف مقداری را تعیین نموده است که عبارتند از:

- تعیین سقف برای رشد پایه پولی (Reserve Money)
 - تعیین سقف برای پول در دوران (Currency in circulation)
 - تعیین سطح میزان ذخایر خالص اسعاری (Net International Reserves)
- ابزارهای سیاست پولی مهم ترین بخش از

سیاست پولی است که د افغانستان بانک برای کنترل میزان پایه پولی از آنها یعنی فروش اسعار و لیلام اوراق سرمایوی استفاده می نماید.

• **فروش اسعار:** فروش اسعار در چارچوب مقرر خرید و فروش اسعار از طریق پروسه مزایده (لیلام) آزاد و شفاف با اشتراک صرافان دارای جواز صورت می گیرد.

• **لیلام اوراق سرمایوی:** ابزار دومی که از طرف بانک مرکزی جهت کنترل پایه پولی مورد استفاده قرار می گیرد، عبارت از فروش اوراق سرمایوی (Capital Notes) می باشد که به شکل هفته وار به بانک های تجارتي به فروش می رسد. قابل ذکر است که د افغانستان بانک به منظور استفاده بیشتر از این ابزار می تواند میزان اتکا بر فروش اسعار را کاهش دهد.

ضمناً د افغانستان بانک ابزار دیگر پولی مانند ذخایر اجباری (Required Reserves) را نیز در اختیار دارد که حسب لزوم دید از این ابزار بر علاوه تأمین اهداف احتیاطی - نظارتي به هدف اجرای سیاست پولی

نیز استفاده بعمل می آورد.

د افغانستان بانک مسئول نگهداری و اداره ذخایر رسمی اسعاری کشور نیز می باشد تا به صورت درست از ذخایر اسعاری در بانک نگهداری نماید.

طی سال های اخیر، افزایش در ذخایر ارزی د افغانستان بانک یکی از دستاورد های بزرگ در نظام بانکی کشور محسوب شده و از جمله شاخص های اساسی اقتصاد ملی پنداشته میشود. بدون تردید که میزان ذخایر ارزی و چگونگی افزایش آن تأثیر مستقیم روی تطبیق بهتر سیاست های پولی و نیز کنترل شاخص های چون نرخ مبادله افغانی، تورم پولی و مزید بر آن حفظ ثبات و تعادل بیلائنس تأدیات دارد. □

منابع:

۱. لکچرنوت بانکداری پوهنځی اقتصاد پوهنتون کابل، پوهنوال دکتور عبدالروف گهري، سال ۱۳۹۳
۲. سایت بانک مرکزی افغانستان <http://dab.gov.af/fa/page/media/history-of-dab>
۳. سایت دنیای اقتصاد <https://donya-e-reqtesad.com>

سیستم های پرداخت الکترونیکی و مزایای آن در کشور

احمد ضیاء رفیقی
تیم لیدر تادیات داخلی

افزار امنیتی مطمئن استفاده بعمل آید.

۲. برای طرفین یک معامله، باید سیستم پرداخت و مقررات آن قابل قبول باشد که اصلاً مبنای آن قانون یا قرار داد است و همچنین برای افراد عادی نباید هزینه بالای داشته باشد.

۳. سیستم پرداخت باید بتواند با ابزارها و روش های مختلف پرداخت کار کند و برای استفاده کننده گان انعطاف پذیر باشد تا محدود به یک روش خاص نباشد. مثلاً با انواع کارت های credit یا debit و غیره کار کند.

۴. سرعت و کارآیی سیستم پرداخت باید در حد مطلوب باشد و برای آن معمولاً از قرارداد های ساده تری برای

«

کریدت مستقیم، دبت مستقیم، دبت کارت، کریدت کارت، کارت های پیش پرداخت، ماشین های اتومات صرافی، ماشین های POS، تادیات ذریعه موبایل و انترنت و غیره میباشد که صرفاً ارزش معامله از شخص پرداخت کننده به شخص گیرنده وجه انتقال میابد.

سیستم های پرداخت الکترونیک، بخش مهمی از تجارت الکترونیک و کسب و کار الکترونیک را تشکیل داده که در توسعه آنها نقش مهمی را میتواند ایفاء کند. با استفاده از سیستم های پرداخت الکترونیک میتوان تمام انتقالات تجاری و شخصی خویش را به وقت کمتر، هزینه کمتر، طور مصون به هر نقطه دنیا انجام داد.

در سیستم پرداخت الکترونیک باید یک سلسله ویژه گی ها نیز مدنظر گرفته شود که در ذیل به آنها اشاره می نمائیم:

۱. با توجه به حساسیت معاملات تجاری و پرداخت وجوه، سیستم پرداخت الکترونیک باید مطمئن بوده و همواره در دسترس استفاده کنندگان باشد و میزان خطرات امنیتی آن تقریباً صفر باشد و باید از سخت افزار و نرم

سیستم پرداخت انترنتی (الکترونیک) به پرداخت و یا انتقال پول از طریق انترنت، در مقابل دریافت کالاها یا خدمات پولی که از طریق بانکها صورت می گیرد، اطلاق می شود. این پرداخت و انتقال بدون نیاز به حضور فیزیکی مشتری در بانک یا فروشگاه از طریق انترنت انجام میشود. بانکداری و پرداخت الکترونیک مزایا و سهولت های زیاد بمیان آورده است.

زمانی انتقال پول از یک ولایت به ولایت دیگر هفته ها و یا بیشتر از آن را در بر می گرفت تا فرمایش پولی یک اداره و یا یک فرد صورت گیرد که این شیوه مشکل بزرگ را در داد و ستد تجار و همچنان اخذ معاشات کارمندان دولت به همراه داشت، که از این ناحیه انتقالات پول به تأخیر صورت می گرفت. در حال حاضر به کمک بانکداری و پرداخت الکترونیک تمام مشکلات رفع گردیده و وقت انتقالات و پرداخت ها به ثانیه ها رسیده است.

پرداخت الکترونیک را میتوان پرداخت غیر نقده نیز گفت، زیرا معاملات (داد و ستد) به شکل برقی و یا غیر نقده صورت می گیرد. این نوع تادیات شامل چک،

مبالغ پائین استفاده شود تا مدت رفت و برگشت را کاهش داده و کارآیی آن را بالا ببرند.

۵. سیستم پرداخت بایست برای استفاده آسان مشتریان، به گونه ای باشد که استفاده کننده حداقل اطلاعات را وارد کند و بدون وارد کردن جزئیات معامله، بتواند به خرید و پرداخت وجوه پردازد.

سیستم پرداخت الکترونیک با ابزار مختلف صورت می گیرد که بطور مختصر به تعداد از آنها اشاره می نمائیم:

پول الکترونیک: پول الکترونیکی یا پول دیجیتال، ارزش واحدهای پول منتشره از سوی دولت هاست که به شکل الکترونیکی بر روی یک وسیله الکترونیکی ذخیره شده است. نشر گسترده پول الکترونیکی آثار تجاری، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی قابل توجهی دارد. با توجه به قابلیت پول الکترونیکی برای جازگینی به جای پول کاغذی و مسکوک، این امکان وجود دارد که پول الکترونیکی به تدریج جازگزین پول کاغذی شود.

تجارت الکترونیکی از طریق سیستم: تجارت الکترونیکی پرداخت و انتقال الکترونیکی سپرده ها بوده و فعالیت های گوناگونی از قبیل مبادله الکترونیکی کالا

و خدمات، تحویل فوری مطالب دیجیتالی، انتقال وجوه و طرح های تجاری، خریداری های دولتی، بازاریابی مستقیم و خدمات بعد از فروش را در بر می گیرد.

راه اندازی تجارت الکترونیکی از لحاظ کاهش هزینه، سرعت در انجام مبادلات، تقویت موضوع رقابتی کشور در جهان، بهره گیری از فرصتهای زود گذر در عرصه صادرات و حتی خرید به موقع کالا خارج از کشور دارای منافع متعدد در زمینه ی کاهش هزینه، تورم، افزایش صادرات، اشتغال و تولید میباشد.

انواع سیستم های پرداخت الکترونیکی: برخی از سیستم های پرداخت الکترونیکی که امروز روی انترنت استفاده و یا پیشنهاد شده اند، عبارتند از نوع سیستم های پرداخت توسط کارت اعتباری، چک الکترونیکی و سیستم های پول الکترونیکی میباشد.

سیستم پرداخت توسط کارت اعتباری: همانطوریکه می دانید کارت اعتباری به عنوان یکی از متداول ترین روش های پرداخت الکترونیکی در حال حاضر مطرح شده است، از مهم ترین شرکت هایی که در زمینه کارت اعتباری فعالیت دارند، می توان از دو شرکت بین المللی Visa Card و Master Card نام

برد.

سیستم های پرداخت مبتنی بر چک الکترونیکی

این سیستم پرداخت، مشابه چک است و زمانی که انتقال انجام می شود، پول از حساب بانکی پرداخت کننده به حساب بانکی پرداخت شونده منتقل می شود.

این سیستم برای رفع نیاز شرکت ها و مصرف کنندگان قرن ۲۱ طراحی و از تکنیکهای امنیتی ویژه ای استفاده شده و تمام مشتریان بانکی می توانند از آن استفاده نمایند. سیستم های پرداخت مبتنی بر چک الکترونیکی حساب های بانکی موجود را با ابعاد جدید تجارت الکترونیکی گسترش داده و در جاییکه سایر راه حل های پرداخت الکترونیکی با میزان خطرات بلند و یا نامناسب باشند، امن ترین ابزار پرداخت الکترونیک فعال به شمار میروند. □

مأخذ:

<https://www.iranhoshdar.ir> تاریخ ۱۶

حمل سال ۱۳۹۶

www.aftabir.com تاریخ ۴ جوزای سال

۱۳۹۵

Investinafghanistan.af بانکداری نوین

افغانستان

د افغانستان لپاره د چابهار بندر اهمیت

ټاکل شوې ډېر ژر هېواد ته د چابهار بندر له لارې ۵۰۰ ټنه وریجې چې په هند کې د افغان سوداګرو له لوري اخیستل شوې دي را ورسېږي. دا لومړی ځل دی چې افغان سوداګر د چابهار بندر له لارې افغانستان ته سوداګریز توکي را واردوي. د چابهار بندر هوکړه لیک د ۲۰۱۶م کال په مې میاشت کې د افغانستان، هند او ایران ترمنځ لاسلیک شو چې د سیمې د هېوادونو د سوداګریزو توکو د لېږد په وخت او بیه کې د پام وړ کموالی رامنځته کړي.

دا بندر چې د اوبو له لارې افغانستان په مستقیمه توګه له هند او نورو هېوادونو سره نښلوي، د ایران په سوېل ختیځ کې د سیستان بلوچستان په ولایت کې موقعیت لري، له نوموړي بندر څخه ګټه اخیستنه د سیمې د هېوادونو ترمنځ د

سمندري سوداګرۍ د پراختیا لامل کېږي. د دغه بندر له لارې افغانستان ته د لومړي ځل لپاره په ۱۳۹۷ لمريز کال کې له هند څخه ۱۵ زره ټنه مرسته شوي غنم راوړل شول او له هغې وروسته د همدې بندر له لارې افغانستان هم هند ته ۵۰ ټنه وچه مېوه، قالینې او معدني مواد صادر کړل. د ټولنو اقتصادي پرمختګ د هېوادونو تر

منځ د اړیکو په ټینګښت پورې اړه لري، او دا اړیکې تر بل هر څه وړاندې د سوداګرۍ په وسیله پیاوړې کېدای شي. سوداګري د هېوادونو د نژدېوالي بنسټیز عنصر دی چې د هغوی له بهرني سیاست سره نه شلیدونکې اړیکې لري. افغان حکومت هڅه کوي چې د سوداګرۍ په برخه په ځانګړو هېوادونو د اتکا را کمولو لپاره بدیلې لارې پیدا او د

نړۍ له نورو هېوادونو سره هم په دې برخه کې پراخې اړیکې ولري.

د دې هڅو له ډلې څخه یو هم د چابهار بندر د سوداګریزې لارې پرانیستل دي چې افغانستان ته یې د سوداګرۍ په برخه کې غوره بدیل لار موندلې ده.

دغه بندر له مرکزي آسیا سره د سوېلي آسیا هېوادونو د یو ځای کېدو سربېره د منځني ختیځ هېوادونه هم له مرکزي آسیا او د قفقاز له حوزې سره نښلوي.

ایران هم له هند سره د افغانستان د دغه سوداګریزې لارې د پرانستو په مهال ژمنه وکړه چې دغه بندر به له افغانستان سره په لویه سوداګریزه لار بدلوي او په دې بندر کې به سترې پانګونې وکړي.

چابهار بندر چې د سیمې په کچه تر ټولو ستر بندر دی د حکومت د هڅو له کبله افغانستان دغه بندر ته لاسرسی وموند. له دغې لارې افغان سوداګر کولای شي آزادو اوبو کې خپل سوداګریز توکي هند ته ولېږدوي او له هغه ځایه یې د ایران له لارې افغانستان ته راوړي.

چابهار بندر ولې مونږ ته مهم دی؟

افغانستان په وچه کې د راګیر هېوادونو له ډلې دی، چې په وروستیو څو لسیزو کې یې د سوداګرۍ چارې د جګړو له

امله ټکنې شوې دي.

اړتیا لیدل کېږي چې اقتصادي په ځان بسیاینې ته د رسېدو په هدف، داسې لارې رامنځته شي خو په دې برخه کې په نورو هېوادونو د افغانستان اتکا را ټیټه کړي.

اقتصادی ځان بسیاینې ته د رسېدو لپاره یوه هم د چابهار بندر له لارې سوداګري ده چې د هغې په وسیله افغانستان شته محاصره ماتولای او په مشخصو هېوادونو له اتکا ځان خلاصولی شي.

چابهار بندر د سیمې هېوادونو د سوداګرۍ د پراختیا لپاره مهمه لاره ده، که د سیمې هېوادونه چابهار بندر کې د پانګې اچونې او سوداګرۍ د ودې فکر کوي، افغانستان ورسره یو ځای د سوداګرۍ برخه کې پرمختګ کوي.

د دغې هېوادونو سوداګریز توکي به د افغانستان له لارې ایران ته ځي او له هغه ځایه به هند او نورو هېوادونو ته لېږدول کېږي.

هند د نړۍ د لسو غټو تولیدونکو هېوادونو له ډلې دی، چې زیات صنایع او ډیر نفوس لري او د افغاني توکو د خرڅلاو لپاره ښه بازار کېدای شي، نو دا

لار له همدې امله افغانستان او د افغانستان له لارې منځنۍ آسیا ته د سوداګرۍ د پراختیا لپاره د هند یو ضرورت دی هغه ضرورت چې د افغانستان لپاره به زیات ګټور ثابت شي.

افغانستان چې اوس د چابهار بندر له لارې آزادو اوبو کې خپله کښتۍ یې د افغانستان تر درې رنگه ملي بیرغ لاندې لېږد رالېږد کوي، دا د افغانانو او افغان حکومت لپاره لویه لاسته راوړنه او د اقتصادي ځان بسیاینې په لور ستر ګام دی.

د اقتصادي چارو د کارپوهانو په خبره اقتصادي پراختیا ټولنیز پرمختګ ته زمينې برابروي او په مجموع کې دا کار د هېواد په امنیت کې مهم رول لوبوي. □
سرچینې:

۱. <https://www.tolonews.com/pa/>

business/شوي-د-وريجو-پوه-جوپه-د-

-چابهار-بندر-له-لارې-افغانستانه-ورسپري

۲. خبری راپور - 11/5/2019

<https://pa.azadiradio.com/>

a/27672487.html

د افغانستان بانک د خپلو کارکوونکو د ظرفیت لوړولو ته ژمن دی

Expert in Financial Inclusion Policy په برخه کې د تخصص تصدیق لیکونه ترلاسه کړل. د یادولو وړ ده چې د دې روزنیز پروګرام لګښت د نړیوال بانک لخوا د مالي ټینګښت پروژې په چوکاټ کې ورکړل شوی دی. □

باید وویل شي چې دا پروګرام په آنلاین ډول تدریس شوی او د تصدیق لیک د ترلاسه کولو په موخه د هغه ازموینه په حضوري ډول د افغانستان په مالي او بانکدارۍ انستیتیوټ کې ترسره شوې ده. د مالي خدماتو د عمومي آمریت کارکوونکو په بریالۍ توګه د دغې ازموینې په سرته رسولو سره د مالي خدماتو د پراختیا پالیسي (Certified

کابل، د ۱۳۹۸ کال د غويي ۳۱ - د مالي خدماتو د پراختیا د پالیسي په اړه شپږ میاشتې روزنیز تخصصي پروګرام چې د AFI نړیوال سازمان په نږدې همکارۍ سره د فرانکفورټ د مالي چارو او مدیریت د پوهنتون لخوا د مالي خدماتو د پراختیا د عمومي آمریت د کارکوونکو لپاره جوړ شوی و، په بریالۍ توګه پای ته ورسېده.

برنامه آگاهی دهی توسعه سیستم پرداخت الکترونیکی در زون غرب دایر گردید

د افغانستان بانک به ادامه راه اندازی برنامه های آگاهی دهی و آموزشی پیرامون توسعه سیستم پرداخت الکترونیکی افغانستان، این بار ورکشاپ آموزشی را برای تعداد کثیری از تجار، نمایندگان بانک های تجاری، گمرکات و اتاق تجارت در شهر هرات راه اندازی نمود. در ابتدا محترم انور شاه "یوسفی" آمر زون غرب د افغانستان بانک صحبت نموده گفت که با استفاده از سهولت های

فراهم شده در سیستم پرداخت، تجار و تادیه کنندگان عواید دولت میتوانند از طریق بانک های تجاری عواید دولت را بدون محدودیت جغرافیایی و به زود ترین فرصت تحویل حسابات مربوطه نمایند. بعداً محترم شفیق الله "شفیق" معاون عملیات بانکی د افغانستان بانک ضمن ارایه پرزینتیشنی در مورد اهمیت سیستم پرداخت در نظام مالی، در زمینه اهداف، مزایا و نتایج بدست آمده از توسعه سیستم

پرداخت الکترونیکی که باعث مصونیت جان و مال تاجران میگردد، مفصلاً معلومات ارائه نمود. متعاقباً محترم فرید "سکندری" مدیر ارشد تحقیق و توسعه آمریت تادیات در مورد چگونگی طی مراحل معاملات در سیستم پرداخت و محترم حمید سلطانی نماینده وزارت محترم مالیه در رابطه به مراحل گمرکی معاملات، به اشتراک کنندگان معلومات دادند. □

په لویدیخ زون کې د عامه اعتبارونو د ثبت ورکشاپ جوړ شو

هرات، ۱۳۹۸ د غويي ۳ مه - د افغانستان بانک د عامه اعتبارونو د ثبت لوی آمریت لخوا د نړیوال بانک په مالي مرسته، خصوصي متشبثینو، بنسټینه سوداګرو، کسبګرو او صنعت کارانو لپاره په هرات ښار کې د منقولو اموالو د رهن له لارې مالي سرچینو ته د لاسرسۍ په اړه د عامه پوهاوی یو ورځنی ورکشاپ په لاره واچول شو.

د دې ورکشاپ په پیل کې د افغانستان بانک د لویدیخ زون آمر ښاغلي انور شاه

یوسفی په خپلو خبرو کې وویل چې د افغانستان بانک له نړیوالو معیارونو سره سم د منقولو اموالو د رهن د قانون د حکمونو او د رهنی حقونو د خبرتیاوو د ثبت د مقرري په رڼا کې د رهن د حقونو د ثبت نوی او برېښنايي سیستم جوړ کړی دی، خو زموږ هېوادوال په ارامه توګه د منقولو او غیر منقولو اموالو پر وړاندې په اسانه شرایطو سره پور ترلاسه کړي.

ورپسې د عامه اعتبارونو د ثبت د لوی

آمریت مرستیال ښاغلي محمد ناصر سهاک د موضوع په اړه خبرې وکړې او یو پرزینتیشن چې د یاد سیستم د بشپړه پیژندنه یې رانغاړله، د ورکشاپ ګډوډوالو ته وړاندې کړ.

د یادونې وړ ده چې په دې ورکشاپ کې د عزیزی بانک استازي او د فینکا مالي مؤسسې استازي هم ګډون کړی و چې په خپلو مؤسسو کې یې د پور ورکونې د پالیسۍ او تګلارې په رڼا کې معلومات وړاندې کړل. □

رشد و توسعه اقتصادی

در این مقاله روی دو کلمه "رشد و توسعه" به شکل جداگانه بحث می شود تا تفاوت میان آنها واضح شود، زیرا این دو اصطلاح دارای دو مفهوم متفاوت می باشند. در زبان انگلیسی واژه رشد معادل به (Growth) و واژه توسعه معادل به (Development) است.

در رشد اقتصادی متغیرها از نظر کمی مد نظر گرفته می شوند، بناءً رشد عبارت از تغییرات کمی اقتصادی بوده و با تغییرات کیفی سروکار ندارد، اما در توسعه اقتصادی متغیرها از نظر کیفی مد نظر گرفته می شوند. توسعه اقتصادی عبارت از تغییرات کیفی بوده که بر تولید ناخالص

ملی تأثیر گذار می باشد. پیامد توسعه اقتصادی عبارت از افزایش سهم صنعت، افزایش اشتغال، کاهش جمعیت روستایی و افزایش ثروت و رفاه مردم، افزایش بهره‌وری، ارتقای سطح زندگی مردم، برابری اقتصادی و اجتماعی، و ... در جامعه می باشند.

مدیسون اقتصاددان امریکایی رشد و توسعه را چنین تفکیک نموده است: "افزایش درآمد را در کشورهای پیشرفته عموماً رشد اقتصادی و در کشورهای توسعه نیافته توسعه اقتصادی می نامند." خانم هیکس در این مورد می نویسد: "مشکلات کشورهای توسعه نیافته مربوط

به توسعه منابع اقتصادی استفاده نشده می شوند؛ هر چند که منافع استفاده از آنها روشن باشد، در حالیکه مشکلات کشورهای توسعه یافته با رشد اقتصادی ارتباط دارند. در این اقتصادها منابع اقتصادی کاملاً مشخص شده و تا حد زیادی گسترش یافته اند."

در حقیقت واژه‌های توسعه و رشد ارتباط به نوع اقتصاد ندارند. تفاوت بین این دو واژه ریشه در خصوصیات و علل تغییرات دارد. شومپتر تعریف بهتری از تفاوت این دو واژه را ارائه می کند: "توسعه عبارت است از تغییرات مداوم و خود بخودی در کشورهای در حال توسعه که بعد از

استقلال سياسي تعادل اقتصادي موجود در اقتصاد را از دست داده اند، در حالیکه رشد عبارت است از تغییرات آرام و تدریجی در شرایط اقتصادی در بلند مدت که در نتیجه افزایش تدریجی در نرخ پس اندازها و جمعیت ایجاد می شود.

همچنین فریدمن از رشد به معنی گسترش سیستم در جهات مختلف بدون تغییر در زیربنای آن و از توسعه به عنوان یک روند خلاق و نوآوری خلاق و نوآوری در جهت ایجاد تغییرات زیربنایی در سیستم اجتماعی یاد می کند. در حقیقت توسعه اقتصادی شامل رشد و عدم رشد اقتصادی است. یک اقتصاد ممکن رشد کند بدون آنکه فقر عمومی، بیکاری فراوان و نابرابری های اجتماعی توسعه یابد.

یکی از نتایج مهم و اساسی در مورد تعریف توسعه این است که پیامد توسعه مترادف با رشد اقتصادی نمی باشد. زیرا ممکن در یکی از کشورها تولید ناخالص ملی سرانه افزایش یابد، اما با وجود آن نابرابری در آمد ها بیشتر شده، فقراء فقیرتر شده و سایر اهداف توسعه بدتر شوند.

در چنین حالتی می توان این چنین رشد اقتصادی را بنام رشد اقتصادی با توسعه منفی نامگذاری نمود. زیرا در این صورت

با وجود آنکه در آمد سرانه افزایش می یابد، وضع اقتصادی توده های مردم بدتر شده، هیچ پیشرفتی در وضعیت زندگی مردم رو نما نمی گردد و در کوتاه مدت رشد اقتصادی کوتاه مدت به میان آید. در این مورد یکی از دانشمندان اقتصادی بنام "استریتن" چنین وانمود ساخته است که می توان بدون توسعه اقتصادی رشد اقتصادی داشت.

در مقابل سنتیس چنین استدلال می کند که هر تفاوتی میان تئوری های رشد و توسعه در مقاصد علمی هر کدام در جای خود می تواند قابل استفاده و قابل قبول باشد. او به این عقیده است که تفاوت علمی میان رشد و توسعه وجود دارد. زیرا در هر حالت توسعه در برگیرنده یک ارتباط متقابل میان تغییرات کمی و کیفی می باشد. اگر بعضی اوقات یک رشد کمی و در یک جایی و در یک زمان خاصی در چارچوب یک سیستم صورت می گیرد، نتیجه تغییرات کیفی قبلی نبوده، بلکه این رشد راه جدیدی را برای توسعه بازگشایی می کند.

امروز در ادبیات اقتصادی، علوم سیاسی و علوم اجتماعی و فرهنگ رسانه ای واژه های رشد و توسعه اقتصادی به کار

می روند و در همین راستا کشورها به کشورهای توسعه یافته، در حال توسعه، توسعه نیافته و در حال رشد و ... تقسیم می شوند. مفهوم که در حال حاضر از این دو اصطلاح مخصوصاً توسعه افاده می شود، مفهوم کاملاً متفاوت و مغایر با مفهوم دهه های قبل می باشد، هر چند شاید مفهوم رشد تغییری نکرده باشد، ولی مفهوم توسعه بارها مورد ارزیابی مجدد واقع شده و نگرشی نوین در مورد آن به وجود آمده است.

این تجدید نگرش ها و تحلیل های توسعه همچنان ادامه دارد و هر روز از بُعد جدید مورد ارزیابی قرار می گیرند. مفهوم توسعه و تکامل و رشد در بسیاری از کتاب هایی که در دهه های اخیر نوشته شده، تعاریف ارائه شده بر مبنای کتاب هایی است که در دهه های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ میلادی نوشته شده اند. در حالی که احساس می شود؛ مفهوم کنونی آن بسیار دقیق تر است و آن مفاهیم بارها مورد مناقشه و ارزیابی مجدد واقع شده اند و تعاریف ارائه شده در آن زمان، بطور کلی منسوخ شده و یا این که تنها به گوشه ای از معنای کنونی توسعه اشاره دارند. ما در این گفتار در پی آنیم که تا حدودی این «

سیر تاریخی را در دهه های اخیر مورد بررسی قرار داده و به مفاهیم جدید ارائه شده از آن پردازیم.

مطالعه در زمینه اقتصاد توسعه، ریشه تاریخی دارد و از آدام اسمیت شروع، به مارکس، کنیز و اقتصادانان معاصر می‌رسد، ولی توجه خاص به آن در سال‌های دهه ۱۹۴۰ و سال‌های بعد از جنگ جهانی زمانی که تعداد زیادی از کشورهای توسعه نیافته استقلال سیاسی پیدا کردند، توجه بیشتری به این رشته در علم اقتصاد شد. این علاقه و توجه به شرایط اقتصادی توسعه نیافتگی کشورها به خصوص بعد از ظهور تنش‌ها و ناآرامی‌های پی‌در پی در کشورهای در حال توسعه شدت بیشتری گرفت.

رشد اقتصادی در مفهوم کلی عبارت است از: افزایش مداوم تولید خالص سالانه ملی به قیمت‌های ثابت و این معمولاً از طریق استفاده بیشتر از عوامل تولید به فرض آن که شرایط تکنیکی در اقتصاد ثابت باشد، صورت می‌گیرد.

تغییرات در تولید خالص سالانه ملی، ممکن که مثبت، منفی و یا صفر باشد و در این صورت، رشد اقتصادی مثبت، منفی و یا صفر می‌باشد و رشد اقتصادی

صفر؛ یعنی تغییری در درآمد ملی به وجود نمی‌آید. بنابر این رشد اقتصادی در مفهوم کلی عبارت است از افزایش مداوم تولید خالص سالانه ملی به قیمت‌های ثابت و این معمولاً از طریق استفاده بیشتر از عوامل تولید به فرض آن که شرایط تکنیکی در اقتصاد ثابت باشد، انجام می‌گیرد. برخی مانند خانم هیکس در ۱۹۵۹ میلادی و مدیسون اقتصاددان امریکایی در سال ۱۹۷۰ اصطلاح توسعه را مربوط به کشورهای در حال توسعه و اصطلاح رشد را مربوط به کشورهای توسعه یافته دانسته‌اند.

این تعبیر از رشد و توسعه گویای آن است که این دو اصطلاح مترادف اند و فقط جایگاه استعمال آنها متفاوت می‌باشد و با توجه به این که کشورهای توسعه یافته به توسعه دست یافته‌اند، در نتیجه دیگر به کار بردن اصطلاح توسعه برای آنها صحیح نیست و آنها برای باقی ماندن در حالت توسعه احتیاج به رشد اقتصادی دارند، ولی کشورهای در حال توسعه خواهان رسیدن به توسعه اند و باید در مورد آنها اصطلاح توسعه را به کار برد هر چند راه رسیدن به توسعه در این کشورها از طریق رشد اقتصادی است.

کیندل برگر، اقتصاددان امریکایی، نیز در کتاب توسعه اقتصادی خود در ۱۹۶۵ میلادی با اذعان به اینکه رشد و توسعه دو کلمه مترادف می‌باشند و این دو در محاورات اقتصادی به یک معنا به کار می‌روند، در عین حال دو تا بودن این دو کلمه را دال بر تفاوت بین این دو اصطلاح می‌داند و تفاوت را این گونه بیان می‌کند «عبارت رشد اقتصادی فقط به معنای تولید بیشتر است، ولی عبارت توسعه هم بر معنای تولید بیشتر دلالت دارد و هم بر معنای پدید آمدن تحول در چگونگی تولید محصول». او نیز همانند خانم هیکس و مدیسون می‌گوید که اصطلاح رشد در مورد کشورهای توسعه یافته و اصطلاح توسعه در مورد کشورهای در حال توسعه به کار می‌رود. بر حسب اصطلاحات صرف اقتصادی «توسعه» در دهه های گذشته به معنای توانایی اقتصاد ملی برای ایجاد و تداوم رشد سالانه تولید ناخالص ملی با نرخ‌های ۵٪ تا ۷٪ بیشتر بوده است. برای مثال در قطعه‌نامه سازمان ملل که دهه های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰، دهه توسعه نامیده شد و در این دوره توسعه عمدتاً بر حسب نیل به هدف نرخ رشد سالانه ۹٪ تولید ناخالص ملی

تعريف شد.

در هر حال در مجموع توسعه در دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ تقریباً همیشه به عنوان یک پدیده اقتصادی ملاحظه شده و فرض بر این بود که پیشرفت سریع در رشد تولید ناخالص ملی کل و سرانه، یا تدریجاً به شکل مشاغل و سایر امکانات اقتصادی عاید توده‌ها خواهد شد یا شرایط لازم برای توزیع گسترده تر منافع اقتصادی و اجتماعی رشد را ایجاد خواهد کرد.

در دهه‌های ۵۰ و ۶۰ که بسیاری از کشورهای جهان سوم در مجموع به هدف رشد سازمان ملل دست یافتند، ولی سطح زندگی توده‌های مردم در اکثر زمینه‌ها بدون تغییر ماند، نشان داد که نواقص بسیاری در این تعاریف محدود توسعه وجود دارد.

در خلال دهه ۱۹۷۰ توسعه اقتصادی بر حسب کاهش یا از بین بردن فقر، نابرابری و بیکاری در چارچوب یک اقتصاد در حال رشد مجدداً تعریف شد و توزیع مجدد رشد شعار عمومی شد و چنانچه تمام سه پدیده فوق (فقر، نابرابری و بیکاری) در طی یک دوره کم شده باشد، بدون شک این دوره برای کشور مورد نظر یک توسعه بوده است.

در مقابل اگر یک یا دو مورد از این مسائل اساسی بدتر شده باشند و به ویژه اگر هر سه مسأله بدتر شده باشد؛ بسیار عجیب خواهد بود که نتیجه را توسعه بنامیم حتی اگر درآمد سرانه دو برابر شده باشد. برای مثال در خلال دهه ۱۹۶۰ برخی از کشورهای در حال توسعه نرخ‌های درآمد سرانه شان نسبتاً بالا بود؛ باوجود آن هیچ گونه بهبودی در وضعیت اشتغال، برابری و درآمدهای واقعی ۴۰٪ پائین جمعیت شان حاصل نشد.

طبق تعریف قبل، رشد این کشورها در دهه ۱۹۶۰ کشورهای در حال توسعه بودند، در حالی که طبق معیار جدید، این کشورها هیچ گونه توسعه ای نداشتند. از همین دوره، سیر تحول در تعریف توسعه آغاز گردید و دیگر رشد و توسعه به یک معنا تلقی نشدند و توسعه معنای تکمیلی خود را طی کرد و مترادف این دو کلمه جای خود را به تفاوت داد.

در سال ۱۹۷۲ فریدمن از رشد به معنای گسترش سیستم در جهات مختلف بدون تغییر در زیربنای آن و از توسعه به عنوان یک روند خلاق و نوآوری در جهت ایجاد تغییرات زیربنایی در سیستم اجتماعی یاد می کند.

اکنون دیگر توسعه اقتصادی مستلزم چیزی بیشتر از رشد اقتصادی است، توسعه به معنای رشد به اضافه تغییر است؛ لذا در فرایند توسعه ابعاد کیفی اساسی وجود دارد.

آماریتاسن در کتاب ارزشمند خود به نام «توسعه به مثابه آزادی» با ارائه دیدگاهی نو از توسعه، توسعه را فرایند گسترش آزادی واقعی که مردم از آن سود می برند می داند و این دیدگاه را با دیدگاه‌های محدود از توسعه که توسعه را برابر با رشد تولید ناخالص ملی، یا افزایش درآمد یا صنعتی کردن، یا پیشرفت تکنولوژیکی یا نوسازی اجتماعی قلمداد می کند، در تضاد و تباین می بیند. فراتر از رشد یا گسترش یک اقتصاد از طریق فرایند ساده توسعه است به ویژه این اختلاف کیفی در عملکرد بهبود یافته عوامل تولید و تکنیک‌های پیشرفته تولید در مهار رو به رشد طبیعت از جانب ما ظاهر می شود. همچنین این تفاوت کیفی احتمالاً در توسعه نهادها و تغییر نگرش‌ها و ارزش‌ها نیز تجلی می یابد. اقتصاددانان توسعه، اکنون تعریفی از توسعه ارائه می دهند که به نوعی پویایی و تکامل را در درون خود دارد. مایکل تو دارو در کتاب «

خود، توسعه را این گونه تعریف می کند: «توسعه را باید جریانی چند بعدی دانست که مستلزم تغییرات اساسی در مباحث اجتماعی، طرز تلقی عامه مردم و نهادهای مالی و نیز تسریع رشد اقتصادی، کاهش نابرابری و ریشه کن کردن فقر است. توسعه در اصل باید نشان دهد که مجموعه نظام اجتماعی، هماهنگ با نیازهای متنوع اساسی و خواسته های افراد و گروه های اجتماعی در داخل نظام از حالت نامطلوب زندگی گذشته خارج شده و به سوی وضع یا حالتی از زندگی از نظر مادی و معنوی بهتر است سوق می یابد». وی توسعه را به معنای «ارتقای مستمر کُل جامعه و نظام اجتماعی به سوی زندگی بهتر و یا انسانی تر» می داند.

نامبرده سه اصل و ارزش اساسی: ۱ - معاش زندگی (قدرت تأمین نیازهای اساسی و تداوم بخش زندگی مانند غذا، پوشاک، مسکن، بهداشت و امنیت)؛ ۲ - اعتماد به نفس (احساس شخصیت کردن، عزت نفس داشتن و آلت دست دیگران برای مقاصد شخصی واقع نشدن) و ۳ - آزادی (قدرت انتخاب) را به عنوان اصول حاکم در زمان کنونی برای تعریف زندگی بهتر می داند و این سه اصل را

برای درک معنای درونی توسعه لازم می داند. به دلیل وجود تنوع اهداف، تأکید بر ابعاد گوناگون توسعه اقتصادی در زمان های مختلف در کشورهای مختلف متنوع خواهد بود.

هم اکنون، اقتصاددانان توسعه تنها به جای توجه به محصول ناخالص ملی، تلاش می کنند که بطور مستقیم بر کیفیت فرایند توسعه متمرکز شوند. در سال ۱۹۷۲ فریدمن از رشد به معنای گسترش سیستم در جهات مختلف بدون تغییر در زیربنای آن و از توسعه به عنوان یک روند خلاق و نوآوری در جهت ایجاد تغییرات زیربنایی در سیستم اجتماعی یاد می کند.

این شاخص علاوه بر درآمد سرانه واقعی و قدرت خرید افراد، بر معیارهای اجتماعی دیگر؛ مانند امید به زندگی، میزان با سواد بزرگسالان و سال های تحصیل مبتنی است؛ بنابراین رتبه بندی کشورها بر اساس شاخص توسعه انسانی بطور محسوس می تواند از رتبه بندی بر اساس درآمد سرانه متفاوت باشد.

مقیاس شاخص توسعه انسانی فراتر از مقیاس رشد قراردادی است. رشد اقتصادی یک کشور شاید فقط وسیله ای مهم برای رفاه مردم آن کشور است،

مقصد نهایی توسعه انسانی رشد نیست، هدف مهمتر این است که چگونه از این رشد برای بهبود قابلیت های بشری استفاده شود و چگونه انسانها از توانایی هایشان سود ببرند. به همین خاطر آمارتیا سن، اقتصاد دان هندی دانشگاه هاروارد و برنده جایزه نوبل اقتصاد در سال ۱۹۹۸، توسعه اقتصادی را به عنوان وسیله ای برای افزایش قابلیت ها و توانایی های مردم می پندارد. ■

عبدالحفیظ شاهین

منابع:

۱. عنوان / نگرش به رشد و اقتصاد <https://hawzah.net>

۲. www.bbc.com/persian/blogfa

۳. <https://fbs.ae> / عنوان / ما الفرق بین التنمية

الاقتصادية و النمو الاقتصادي

"نشانه‌های جغرافیایی"؛ هیچ کشوری دیگر نمی‌تواند اموال افغانستان را به نام خود صادر کند

پس از این محصولات زراعتی و صنایع افغانستان با مارک و نشان افغانستان به کشورهای اروپایی صادر شده و ملکیت آن منحصر به خود این کشور خواهد بود.

وزارت زراعت و مالداري افغانستان می‌گوید، با ثبت شدن محصولات زراعتی و صنایع افغانستان به سیستم «جی. ای» یا «نشانه‌های جغرافیایی» هیچ کشوری نمی‌تواند آن‌را به این خصوصیات به دیگر کشورها صادر کرده و مالکیت آن تنها به افغانستان تعلق می‌گیرد.

نصیر احمد درانی وزیر زراعت و مالداري افغانستان به تاریخ ۱۹ ثور ۱۳۹۸ قرارداد تطبیق این پروژه را با نماینده سازمان خوراکه و زراعت ملل متحد یا "اف، ای، او" در کابل امضا کرد.

آقای درانی در مورد تطبیق این

پروژه و مؤثریت آن چنین گفت: "پروژه «جی. ای» در افغانستان خاصاً در سکتور زراعت امروز برای اولین بار شروع می‌شود، این پروژه و استندرد برای وزارت زراعت، دهاقین و باغداران و همچنان در بخش صادرات وزارت تجارت و صنایع یک پیشرفت بزرگ خواهد بود، هرگاه ما بتوانیم تولیدات خود را راجستر سیستم «جی. ای» کنیم باز دیگر کشور آن‌را صادر کرده نمی‌تواند".

وی گفت که «جی. ای» یک سیستم پذیرفته شده جهانی است که از حقوق مولد و مستهلک دفاع می‌کند. این برنامه از سوی وزارت های زراعت و مالداري، صنعت و تجارت به همکاری تخنیکی سازمان خوراکه و زراعت و کمک مالی اتحادیه اروپا برای سه سال تطبیق می‌گردد.

در مرحله نخست که یک سال را دربر می‌گیرد، انار کندهار، جلغوزه پکتیا و زعفران هرات

به کشورهای اروپایی با نام مارک افغانستان صادر می‌گردد. پیش از این برخی از اقلام صادراتی افغانستان به شمول جلغوزه و قالین از سوی پاکستان بنام آن کشور به بازارهای جهان صادر می‌گردید که این خود ضربه بزرگ را به مولدین در افغانستان وارد می‌کرد.

در این نشست مقدسه یورش معین وزارت صنعت و تجارت نیز بر اهمیت این پروژه تأکید کرده و گفت که این پروژه وسیله‌ای است که ما را به طرف توسعه و تجارت و بهبود مارکیت سوق می‌دهد.

وی گفت که قانون نشانه‌های جغرافیایی در سال ۲۰۱۵ در افغانستان مرعی الاجرا قرار گرفت.

در این حال راجندرا نماینده سازمان خوراکه و زراعت ملل متحد یا (FAO) در افغانستان گفت که این سیستم در دیگر کشورها تطبیق شده و آنان تجارب شان را در

افغانستان انتقال می‌دهد. آقای ایریال افزود: "حالا فرصت مناسب است که ما تجاربی را که در کشورهای دیگر داشتیم با شما شریک بسازیم و به طور خاص از طریق سیستم نشانه‌های جغرافیایی و هدف این پروژه این است که شفافیت، ارتباطات را به وجود آورده و زمینه اشتراک نماینده گان بخش‌های مختلف را فراهم بسازد".

نیکولاس تیلر رئیس اتحادیه اروپا در افغانستان گفت نشانه‌های جغرافیایی علامتی است که تصدیق می‌کند و محصول را هرگاه محصولات نشانه‌زنی گردد، این باعث بلند رفتن تولید و رشد اقتصاد کشورها می‌گردد.

وزیر زراعت عدم دسترسی تولیدات افغانستان به بازارهای جهانی، معیاری نبودن تولیدات و عدم بسته‌بندی درست را از مواردی خواند که سبب شده تولیدات این کشور به بازارهای

جهاني راه پیدا نکند.

وی تأکید کرد که تطبیق سیستم نشانه‌های جغرافیایی یک نوع فشار در بخش زراعت و صنایع بوده و مولدین را مجبور می‌سازد تا معیارهای بین‌المللی را مراعات کرده و محصولات شان را معیاری سازند که به گفته وی این مسئله سبب رشد اقتصاد در کشور می‌گردد.

امریکا د ۲۰۰ میلیارد ډالرو په ارزښت چينايي توکو باندې تعرفه زیاته کړه

د چین او امریکا ترمنځ د سوداګریزې جګړې د زیاتېدو بهیر کې متحده ایالتونو د چین د دوه سوه میلیارد ډالرو ارزښت توکو باندې تعرفه له ډبل کېدو هم زیاته کړه.

دا تعرفه له لس سلنې تر ۲۵ سلنې پورته شوې او بېجینګ وایي، غچ به اخلي. د دغو دوه سوه میلیارد ډالرو په ارزښت

توکو کې ماهي، لاس بکسې، جامې او پایزار راځي.

پکار وود چې کال لومړیو کې پرې دا تعرفه لګېدلې وی، خو د خبرو د پرمختګ له امله ځنډېدلې وه، مګر اوس ولسمشر ټرمپ وایي، چې دا خبرې "بېخي ورو" پرمخ ځي.

دا ګام په داسې مهال دی چې د دواړو لورو لوړپوړي چارواکي واشنگټن کې هڅه کوي سوداګریز تړون وژغوري. لږ مخکې داسې ښکارېدل چې متحده ایالتونه او چین د میاشتو دوښمنۍ ختمولو ته نږدې شوي دي. چین ویلي چې د امریکا دغه ګام ته به ورته ځواب ورکړي.

تېر کې چې امریکا پر چینایي توکو تعرفې لوړې کړې، نو بېجینګ هم ځواب کې سملاسي پر امریکایي توکو نوې تعرفې لګولې دي. د امریکا او چین سوداګریزه

جګړه پر نړیوال اقتصاد هم اغېز کوي او سوداګر او مشتریان یې له شک او تردید سره مخ کړي دي. خو دا حالت به لا هم بدتر شي، ځکه ولسمشر ټرمپ ویلي د ۳۲۵ میلیارد ډالرو په ارزښت پر چینایي توکو د ۲۵ سلنه تعرفې زیاتولو اداري بهیر یې پیل کړی دی.

د چین مرستیال لومړي وزیر ليو هي او د امریکا د سوداګري استازي رابرټ لیګتیز او د مالي وزیر سټیوین منوچین ترمنځ د غوږۍ په ۱۹ کې هم خبرې روانې وې.

د امریکا ولسمشر ډونلډ ټرمپ د پنجشنبې وروستیو کې وویل، له چینایي سیال شین جنپینګ یې ښه لیک ترلاسه کړی او دوی ښايي ټلیفوني خبرې وکړي.

د سپنې ماڼۍ ویاند وایي، امریکایي چارواکي د چین مرستیال لومړي وزیر سره د

جمعې په سهار هم د خبرو پر غځولو سلا شوي دي.

که څه هم امریکایي چارواکي چین په ژمنه ماتولو تورنوي، خو زیاتوي چې لا هم تړون شونی دی. له بلې خوا د چین حکومت وایي، واشنگټن ته د دغه هېواد د یوه ځواکمن چارواکي ليو استول د بېجینګ ښه نیت ښيي.

شنونکي وایي، د امریکا او چین د څلورو لسیزو سوداګریز اړیکې برخلیک ټاکي حالت ته رسېدلي او د دوی پرېکړه به د واشنگټن او بېجینګ د اقتصاد او د نړۍ د ونډو بازار ته سختې پایلې ولري.

د دې دوو هېوادونو خپلمنځي راکړه ورکړه تېر میلادي کال ۶۶۰ میلیارد ډالره وه. ■

سرچینې:

۱. منبع: <https://da.azadiradio.com/a/29930653.html> تاریخ ۱۹ ثور ۱۳۹۸

۲. سرچینه: <https://www.bbc.com/pashto/afghanistan-48223809> نیټه: ۲۰ غویی ۱۳۹۸

برېښنا به پرمختگونه رامنځته کړي

په يو هېواد کې د صنعتي بېخبنستونو د جوړولو لپاره برېښنا د اصلي ضرورتونو له ډلې څخه شمېرل کېږي او دا عنصر د نننۍ نړۍ د چارو په آسانتياوو کې د زيات اهميت لرونکی دی.

په نړۍ کې د ټکنالوژۍ په برخه کې شته ټول پرمختگونه د برېښنا له برکته رامنځته شوي او ټولې اقتصادي او معنوي پرمختياوې د برېښنا زېږنده دي.

د برېښنا له برکته په نړۍ کې ټکنالوژۍ دومره پرمختگ کړی دی چې اوس دا لويه نړۍ د اړيکو له نظره په يوه کوچني کلي بدله شوې او خلک په ډېره اسانۍ سره کولای شي د نړۍ له يو څو ټوټو څخه تر بل څوټ پورې اړيکې ټينگې کړي او له يو بل سره مخامخ خبرې وکړي.

افغان حکومت هم د برېښنا اهميت ته په کتو هڅه کوي چې په کور دننه د برېښنا د توليد لپاره لارې چارې برابرې او افغانستان د برېښنا له واردونکي هېواد څخه د برېښنا په صادرونکي هېواد بدل کړي. د افغانستان برېښنا شرکت د معلوماتو له مخې په کندهار ولايت کې د ۱۵ مېگاواټه لمريزې برېښنا لومړنۍ پروژه بشپړه شوې چې ډېر ژر به په رسمي ډول پرانيستل شي.

د دغه پروژې د رغونې چارې د ۲۰۱۸ ميلادي کال د فبرورۍ مياشتې په ۱۸ نېټه د کندهار ولايت په دامان ولسوالۍ کې پيل شوې وې.

ياد پروژه به د استوگنيزو ځايونو سربېره يو شمېر وړو او لويو کارخونو ته هم د

ورځې له مخې د برېښنا آسانتياوې برابرې کړي.

د لمريزې برېښنا د دې پروژې په پرانيستل کېدو سره به په کندهار ولايت کې کرنه او صنعت پرمختگ وکړي او خلکو ته به په مستقيم او غير مستقيم ډول کاري زمينې برابرې کړي.

د دغه پروژې د قرارداد پر بنسټ هغه شرکت چې دغه پروژه يې پلې کړې ده د لومړيو ۲۰ کلونو لپاره خپل برېښنايي خدمتونه د افغانستان په برېښنا شرکت باندې پلوري او تر هغې وروسته ياده پروژه له ټولو وسايلو سره د افغانستان برېښنا شرکت ته سپارل کېږي.

د يادونې وړ ده چې په دغه ولايت کې د لمريزې برېښنا دوه نورې پروژې هم تر لاس لاندې دي چې ډېر ژر به گټې اخيستې ته وسپارل شي.

تمه ده چې د دې پروژو په پرانيستل کېدو سره به د کندهار ولايت د برېښنا ټولې اړتياوې د کورنۍ برېښنا له توليداتو څخه پوره شي.

بلخوا د اوبو او برېښنا وزارت معلومات ښيي چې له پکتيا ولايت تر خوست او د دغې ولايت تر وزې څدران ولسوالۍ پورې د ۲۲۰ كيلو واټ برېښنا د لېږد پروژه هم بشپړه شوې ده چې دا پروژه به هم ډېر ژر گټې اخيستې ته وړاندې شي. د اوبو او برېښنا وزارت د معلوماتو له مخې له دې سب سټېشنونو د خوست ولايت د مرکز په شمول ۴۸ زره کورنيو ته برېښنا ورکول کېدای شي.

تمه ده چې دغه ولايت ته د برېښنا په رسېدو سره به هلته د پام وړ پرمختگ رامنځته او خلکو ته به په مستقيم او غير مستقيم ډول د دندو زمينې برابرې شي.

افغانستان چې يو زراعتي هېواد دی ولايتونو ته د برېښنا په رسېدو سره به د کرنيزو توکو په توليد کې زياتوالی راشي او دا چاره به د دغه توکو په صادراتو کې د پام وړ پرمختگ رامنځته کړي.

برېښنا نه يوازې دا چې د کرنې په برخه کې ډېره اغېزمنه تماميدای شي، بلکې د صنعت په توليد کې هم د پام وړ اغېز لري. □

۱. <https://mew.gov.af/ps/> د-خوست-

ولايت-خلکو-ته-زيری د خپرېدو نېټه
۲۴/۲/۱۳۹۸

۲. <https://www.facebook.com/DABS.AFG/>

DABS.AFG د افغانستان برېښنا شرکت د خپرېدو نېټه
۲۵/۲/۱۳۹۸

۳. <https://main.dabs.af/News/>

NewsDetail/2556 د خپرېدو نېټه
۲۵/۲/۱۳۹۸

تجارت با ایجاد فروشگاه های انترنتی

فرهنگ خرید انترنتی روز به روز در میان مردم جهان فراگیر و به مراتب ساده تر می شود. برای اولین بار تجارت الکترونیکی توسط تیم برنرز لی در سال ۱۹۹۱ میلادی ایجاد شد، سپس شرکت های مانند پیتزاهات، نت اسکپ، شرکت آلمانی اینترشاپ، شرکت آمازون و شرکت کام فعالیت های شان را یکی پی دیگر از طریق انترنت آغاز نمودند.

آغاز فعالیت در این سیستم، ابتدا اندکی مشکل به نظر می رسد و مشکل آن مانند سایر فعالیت های تجارتي در انتخاب آن می باشد. در این سیستم اگر در انتخاب محصول اشتباه صورت گرفت، از همان ابتدا فروش انترنتی به شکست مواجه خواهد شد. در اینجا انتخاب فروشگاه انترنتی بسیار زیاد مهم بوده و در بسیاری از موارد دیده شده که یک فرد در

راه اندازی یک فروشگاه انترنتی به حدی غرق و متزلزل شده که هیچگاه به مرحله راه اندازی فروشگاه انترنتی نمی رسد.

برای به راه انداختن فروشگاه انترنتی در ابتدا باید لست اولیه از محصولات پیشنهادی تهیه شود و بعد از پرسیدن سوالات زیادی در مورد هر کدام باید بررسی دقیق شده و هر کدام باید فلتر شود. در آخر امکان دارد که به مرحله انتخاب محصول برای فروشگاه خود برسد و بعد از آن به فروشگاه های بزرگ سر زده و جمعی از کالاهای را مورد بررسی قرار داده و ببیند که کدام یک از کالاها می تواند به یک فروشگاه انترنتی اختصاصی تبدیل شود.

گاهی دیده می شود که حین خرید بعضی محصولات به دلیل نایاب بودن شان از آنها در خرید آنلاین استقبال می شود.

همچنان بعضی محصولات وجود دارد که به دلیل خاصیت مصرفی آنها به صورت دوره ای خریداری می شوند، در این صورت اگر مشتری این چنین جنس را یک بار خریداری نماید، در این اثناء اگر مشتری از فروشنده رضایت داشته باشد، این فرد مشتری دایمی فروشنده خواهد شد.

محصولاتی مانند غذاهای حیوانات خانگی، لوازم صحت و آرایشی، غذا و لباس اطفال و سالمندان لوازم ادارات و شرکت های خصوصی و ...، این همه محصولات همیشه بطور دوره ای خریداری می شود، در صورت ساختن فروشگاه انترنتی در چنین موارد، فروشنده می تواند فایده بیشتری را از مشتریان خود بدست آورد.

همچنان یکی از شیوه های دیگری افزودن

محصولات به لست پیشنهاد شده، مراجعه به سایت‌های عمده فروشی داخلی و خارجی می باشد. اگر لست محصولات آنها مشاهده گردد، با محصولات آنها آشنایی به میان می آید که این امر می تواند فروشنده اینترنتی را کمک نماید.

از طرف دیگر ارسال محصولات از نقطه نظر سائز و وزن غیر معمولی فروشنده فروشگاه اینترنتی را به مشکل مواجه می سازد، در این صورت بسته بندی آن به مصارف بیشتر نیاز دارد. بناءً لازم است تا فروشنده از فروش این چنین محصول اجتناب نموده و آنرا از لست خود حذف کند.

در بعضی موارد فروشنده های فروشگاه های اینترنتی متوجه شده اند که سود فروش شان به حدی نیست که مصارف فروش را جبران نمایند. بناءً بهتر است که محاسبه دقیق در مورد فروش محصول خود داشته باشند. باید تمام مصارف فروش محصول از قبل حساب شود و در نهایت از قیمت فروش محصول کم شود تا مقدار سودی که از فروش محصول مورد نظر بدست می آید، روشن شود. یکی از موارد دیگری که در این بخش از اهمیت زیاد برخوردار است عبارت از این

است که نمی توان بطور دقیق و حتی نسبی یا مقایسه ای اندازه بازار محصول مورد نظر خود را فهمید.

لازم است بدانید که چطور می توانید یک فروشنده خوبی نسبت به سایر رقباء در این بازار باشید. بناءً لازم است که در چنین بازار نقاط ضعف رقباء را پیدا کرده و بر نقاط ضعف آنها در بازار غلبه کنید تا محصول تان را با فایده خوبتر به فروش برسانید.

در ایجاد فروشگاه های آنلاین توجه صورت گیرد که محصول ارائه شده از نوع محصول زودگذر نباشد، که برای مدتی در میان مردم فراگیر شده و بعداً به زود ترین فرصت از بین رفته و در صورت تخفیف هم به آسانی به فروش نرسد. همچنان باید یادآور شد که انتخاب این چنین محصولات برای مدت زمان کوتاهی فایده آور خواهد بود.

اما این گونه محصولات گزینه خوبی برای مدت طولانی و دوامدار نخواهد بود، بنابراین، از اینگونه محصول مانند کریدت کارت موبایل به صورت یک محصول کمکی جهت فروش سایر محصولات به فروشگاه اینترنتی خویش اضافه نمود.

یکی از راه های موفقیت ایجاد فروشگاه های آنلاین عبارت از نشر اعلان محصولاتی است که خرید آنلاین آنها در میان مردم فراگیر نشده، امکان رشد آن وجود داشته و به زود ترین فرصت در میان مردم رواج پیدا می کند. این گونه محصولات برای فروشگاه های آنلاین مناسب می باشد. اگر محصول شما در اکثر فروشگاه ها به مشکل پیدا شود، در این حالت خریداران تمایل بیشتر به فروشگاه

آنلاین شما خواهند داشت. ■

منابع:

۱. <https://avce.af> / عنوان / فروشگاه های

آنلاین در افغانستان / تاریخ نشر ۱۸ / ۱۳۹۷

۲. [www.Meched Online Stor-](http://www.Meched Online Stor-afghanistan)

afghanistan

سیر تاریخی مالیه دهی و پیامد آن

۱. جنگ جهانی اول و بحران ۱۹۲۹

میلادی: این جنگ موجب خالی شدن خزانه مالی بسیاری از کشورهای جهان شد، به تعقیب آن ۱۰ سال بعد بحران های بزرگ اقتصادی جهان رونما شد، این امر دولت ها را مجبور ساخت تا در مورد امکانات مالی مصرف کننده گان، تولید انبوه و مصرف افراد؛ تعادلی را ایجاد نمایند و در همین وقت نقش دولت ها به عنوان سیاستگذار و گردآورنده مالیه مطرح شد.

۲. به میان آمدن انقلاب صنعتی: انفجار

انقلاب صنعتی که امواج آن سراسر کره زمین را تکان داد، جوامع بشری را به هم ریخت و تمدن جدیدی را در سطح زمین پایه گذاری کرد. انقلاب صنعتی یک اجتماع غنی و چند بعدی را به میان آورد که بر تمام جنبه های زندگی اثر گذاشت و همه داشته های قبل از انقلاب به میان آمده را از بین برد و در این اثناء تراکتور را به مزرعه، ماشین های تیپ تحریر را به ادارات، یخچال را به آشپز خانه و سرانجام تمام وسایل زندگی بشریت را جهانی کرده و در نهایت همه چیز های زندگی را به هم ربط داده و مانند قطعات و پرزه جات

مالیه عمومی در کشور های مختلف مؤثر بوده عبارت از آن است که مالیات، به عنوان ابزار اصلی کسب درآمد سالم برای دولت ها و ابزار کارآمد دستیابی به اهداف اقتصادی و اجتماعی محسوب می گردد.

مسئله بعدی این است که مالیه عمومی بعنوان ابزار مهار دولت ها بر اقتصاد بشمار می رود. در واقع، دولت ها می توانند از مالیات به عنوان مهار تحولات اقتصادی استفاده نمایند و به فراخوان و تناسب شرایط، حجم ترکیب آن را تغییر دهند.

در نهایت، مالیه عمومی برای کشورهای کمتر توسعه یافته، اهمیت خاصی دارد. شکستن دوره شوم که از مشخصه های اصلی اقتصادهای کمتر توسعه یافته است، از راه تشکیل سرمایه، افزایش درآمد ملی، تسریع رشد و افزایش سطح اشتغال میسر بوده و اینها همه به کمک سیاست های درست مالی و مالیاتی قابل تحقق می باشند. وظایف سه گانه تخصیص تولید (میان کالاهای خصوصی و عمومی)، توزیع مجدد درآمد و ثروت (بطور عادلانه تر) و تثبیت اقتصادی که بر عهده مالیه عمومی است، خود بهترین گواه اهمیت آن در اقتصاد جوامع می باشد.

مالیه دهی در جریان تاریخ فراز و نشیب های داشته است که می توان آنها را به چهار دسته ذیل تقسیم نمود.

طوری که مشاهده می گردد، در سیر تکامل بشری طبق شواهد تاریخی، حضور دولت ها چه از نظر کمی (حجم فعالیت ها) و چه از نظر کیفی (عمق و پیچیدگی) آنها و در زمینه های مختلف اقتصادی و اجتماعی بطور مداوم افزایش به میان آمده و این افزایش ها منجر به افزایش اهمیت مالیه گردیده است.

از سوی دیگر، عملیات مالی دولت ها، اثرات غیر قابل انکار بر زندگی اقتصادی مردم دارد. جوامع بشری نیاز قطعی به تغییرات اصلاحی اجتماعی و اقتصادی دارند، زیرا عملکرد آزاد بازارها، همیشه متضمن انحرافات از مطلوب های اجتماعی به حساب می رود. سیاست های مالی دولت ها از عمده ترین راه حل های این معضل بوده که می تواند در ایجاد شرایط مطلوب به مدد دست اندرکاران اقتصاد جامعه بشتابند. بناءً، پُر کردن شکاف فقر و غنا و به تعقیب آن در از میان بردن تبعات مخرب و غیر انسانی آن باید تأکید فراوان صورت گیرد. در واقع، پُر کردن این شکاف نه تنها از جنبه تحقیق عدالت اجتماعی، بلکه به منظور اغتشاشات و انقلاب های طبقات محروم همواره مورد توجه سیاستمداران اجتماعی و دولتمردان است.

موضوع دیگری که در افزایش اهمیت

ماشين در کنار هم قرار داده است.

۳. با به میان آمدن شرکت های بزرگ اقتصادی بین المللی و چند ملیتی، دولت ها مجبور شدند تا برای حفظ منابع ملی خود در مقابل این شرکت های بزرگ وارد میدان و موضوع مالیات را روی دست گیرند.

۴. به میان آمدن تحولات بزرگ در چند دهه اخیر: با به میان آمدن تحولات عظیم سیاسی و اقتصادی در سطح جهان مانند، ایجاد پول واحد در میان اتحادیه اروپا، از بین رفتن تعرفه های گمرکی در میان آنها و تأسیس و رشد سازمان گات در سیر مالیه دهی ارزش خود را دارد.

سیستم مالیات در افغانستان قبل از سال ۱۲۹۸ هجری خورشیدی آغاز شد، در آن وقت سیستم مالیات در افغانستان به دو گونه (مالیات مستقیم و دیگری مالیات غیر مستقیم) بود. مالیات مستقیم از زمین، آسیاب، مواشی و ...، اخذ می گردید، اما مالیات غیر مستقیم را مالیات گمرکی یا وجوهات تشکیل می داد.

مالیات بر ارزش افزوده آثار و تبعات بیشماری را می تواند بر اقتصاد کشور ایفاء نماید که از آن جمله می توان به اصلاح الگوی مصرف در جامعه اشاره نمود. لذا در این بررسی بیش از آنکه نحوه تأثیر مالیات بر ارزش افزوده بر اقتصاد مورد مطالعه قرار گیرد به

ویژگیهای این نوع مالیات در عدالت اجتماعی اشاره می شود.

در کشور ما نظام مالیات بر ارزش افزوده با توجه به مزیت ها و ویژگی هائیکه از آن برخوردار بوده است، موفق شده سهم قابل ملاحظه ای از منابع درآمدی دولت را تأمین نماید. همچنان گفتنی است که اهمیت این نوع مالیات فقط محدود به تأمین منابع درآمدی دولت نبوده، بلکه می تواند تأثیر فوق العاده ای بر اصلاح الگوی مصرف در جامعه و عدالت اجتماعی نیز داشته باشد. اما در خصوص موارد مصرف مالیات دریافت شده از ارزش افزوده می توان گفت که منبعی برای تأمین درآمد دولت در حوزه های مختلف همچون تولید و اشتغال زایی و آموزش همگانی، انجام اقدامات عمرانی نظیر ساخت جاده ها و بازسازی آن ها، سد سازی، ساخت و توسعه نیروگاه ها و شبکه های آبی، توسعه زیرساخت ها و انجام پروژه های گوناگون عمرانی در مناطق محروم و توسعه نیافته مورد استفاده قرار میگیرد.

بر این اساس بدون شک مالیات می تواند کمک فوق العاده ای به اقتصاد کشور و برقراری عدالت اجتماعی داشته باشد. بدین معنی که از آنجائیکه منابع کشور محدود می باشند، می تواند با افزایش نرخ مالیات مذکور بر کالاهای لوکس و تجملی، مصرف اینگونه کالاها را

محدودتر نموده و یا کسانی که از درآمد بالایی در جامعه برخوردارند با پرداخت مالیات بیشتر نسبت به مصرف شان به عدالت نزدیکتر شوند.

این امر به نوبه خود می تواند موجب شود که افراد جامعه در عادات مصرفی خود تجدید نظر نموده و در حقیقت الگوی مصرفی خویش را اصلاح و از مصرف کالاهای غیر ضروری اجتناب نمایند.

مالیات شیوه است که چندین دهه از تجربه ی مثبت آن در سایر کشورها غربال شده و باعث تعادل بخشی در امر گرفتن مالیات بین طبقات مختلف جامعه شده است و از نظر برقراری عدالت اجتماعی مورد تأکید اکثر صاحب نظران قرار گرفته است. □

منابع:

۱. <https://mof.gov.af> / عنوان / وزارت مالیه از هفته مالیات به منظور ترویج هرچه بیشتر فرهنگ مالییه دهی ...
۲. aw.acku.edu.af/fa / دعدلی وزارت : رسمی جریده، فوق العاده گنه، قانون مالیات بر عایدات، تاریخ نشر (۲۸) حوت سال ۱۳۸۷ه ش نمبر مسلسل (۹۷۶)

۳. www.bbc.com/afghanistan درآمد دولت افغانستان از چه راه های افزایش یافته است؟

جایگاه علم اقتصاد در جامعه

اجتماعی، علمی، تکنالوژی و رفاه آحاد جامعه در گرو وضعیت اقتصادی می باشد و با دانش علم اقتصاد می توان سر نوشت حال و آینده کشور را تعیین نمود.

به همین علت، قلمروهای اجتماعی با اقتصاد ارتباط تنگاتنگ داشته و رشته علوم اقتصادی عبارت از مجموعه دانش های مربوط به اقتصاد را مورد بحث قرار می دهد. در مجموع این نوع دانش عبارت از مجموع تفکراتی است که با محور قرار دادن بررسی های منابع کمیاب و استفاده بهینه از آن می باشد، تا با چیدن دقیق آن و عناصر گوناگون اقتصادی در کنار یکدیگر از منابع کم یاب یاد شده به گونه استفاده شود که بیشترین میزان ممکن از خواسته های انسانی را تأمین نماید.

«

بیشتر را به مردم انجام دهند. اهمیت علم اقتصاد از آنجا آشکار می گردد که منابع طبیعی و منابع سرمایه گذاری اندک می باشد.

طوری که میدانیم منابع دولت ها برای ساخت پروژه ها و زیر بنا ها اندک بوده و همچنان در آمد افراد برای تأمین مایحتاج شان اندک می باشد. پس سوال اینجاست که چگونه می توان منابع محدود را به نیازمندی های نامحدود اختصاص داد؟ تا آنها حد اکثر رفاه و مطلوبیت را از زندگی حال و آینده خود ببرند.

بناءً همه مسائل در علم اقتصاد بطور کارشناسانه مورد بررسی قرار می گیرد، تا سرمایه های مالی محدود در کدام رشته ها به مصرف برسد تا زمینه رفاه و آسایش برای مردم مهیا گردد. از اینرو سر نوشت یک کشور در زمینه های مختلف

واژه اقتصاد در لغت به معنی صرفه جویی تعریف شده است، اما تعریف آن از نگاه اکادمیک با این تعریف فرق دارد. از نگاه اکادمیک، علم اقتصاد عبارت از علمی است که هدف آن حداکثر سازی رفاه جامعه می باشد. از همین رو علم اقتصاد بطور تخصصی، عبارت از استفاده از منابع محدود، برای رفع نیازمندی ها یا خواهرشات نامحدود است که بتواند اکثر مطلوبیت را ایجاد نماید.

گرچه این تعریف در ابتداً چندان مهم جلوه نمی کند، اما وقتی عمیق می شویم در می یابیم که یک تعریف جامع می باشد، زیرا انسان ها ذاتاً کمال طلب بوده و هر کدام می خواهند به بیشترین خواهرشات زندگی شان برسند. در کل، جوامع بشری به پیشرفت تمایل داشته و در مقابل دولت ها نیز تلاش می نمایند تا رفاه

در واقع هدف اصلی علم اقتصاد را ارائه مبانی نظری و کاربردی نحوه تخصیص منابع جامعه به منظور دستیابی به حداکثر رفاه در جامعه تشکیل می دهد. در مفهوم عامیانه می گویند که اقتصاد عبارت از پول است، ولی در واقعیت این گونه نیست، بلکه علم اقتصاد عبارت از هنر خدمت کردن به مردم محسوب می گردد. استقلالیت این علم از سایر علوم در جهان قدامت ۲۰۰ ساله دارد و یکی از رشته های اصلی علوم انسانی بشمار می رود که در مقابل سایر رشته ها از جمله برندگان جایزه نوبل قرار میگیرند که بر اساس آن جایگاه این علم با سایر علوم مشخص می گردد. بناءً کشور های پیشرفته در میان رشته های تمام پوهنتون ها رشته اقتصاد را نسبت به سایر بخش ها بهتر ارزیابی نموده و به آن اهمیت بیشتر قایل اند.

بعضی دانشمندان به این عقیده اند که رابطه میان وضعیت اقتصادی و سایر مقوله های توسعه اجتماعی همواره از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده است. مطالعات نشان می دهند که از لحاظ اقتصادی و همچنین از نظر علم و تکنالوژی، هر یک از کشورها در جایگاه های متفاوتی قرار می گیرند. در این راستا، این پژوهش با هدف تحلیل پیوندهای میان قدرت اقتصادی و جایگاه

علم و تکنالوژی کشورها به انجام رسیده، رابطه میان مقوله های اقتصاد و علم و تکنالوژی را واضح می سازد.

این پژوهش از نوع پژوهش های علم سنجی بوده و جامعه مورد مطالعه آن مشتمل بر ۳۸ کشوری است که در قالب سه خوشه با یکدیگر مورد مقایسه و ارزیابی قرار گرفته اند. این کشورها طی دوره پانزده ساله، از ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۰ دارای شاخص بالاتر از ۱۰۰ نهایت بالا بوده اند و علاوه بر آن، در تقسیم بندی های بانک جهانی نیز در سه گروه کشورهای با درآمد بالا، متوسط و پائین همین نظریه به اثبات رسیده است.

ارقام این پژوهش از پایگاه های اطلاعاتی سایمگو، یونسکو، سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و بانک جهانی استخراج شده و برای تجزیه و تحلیل آن از نرم افزارهای Excel و SPSS استفاده گردیده است.

یافته های نتایج حاکی از آن است که بین دو دسته شاخص های قدرت اقتصادی و شاخص های جایگاه علم و فناوری کشورها همبستگی مثبتی وجود دارد. همچنین میان میزان سرمایه گذاری در علوم و فناوری و سطح توسعه یافتگی علوم کشورها ارتباطی مستقیم برقرار است. برعلاوه، کشورهایی که از قدرت

اقتصادی مناسبی برخوردارند، از نظر علم و فناوری نیز در جایگاه مطلوبی قرار دارند.

با استفاده از آزمون های انجام شده بر روی شاخص های زیرگروه قدرت اقتصادی و شاخص های زیرگروه علم و تکنالوژی، رابطه معنادار میان قدرت اقتصادی و جایگاه علم و تکنالوژی کشورها مورد تأیید قرار گرفته است. به بیان دیگر، کشورهایی که توجه به سرمایه گذاری های بیشتری روی شاخص های قدرت اقتصادی خود صرف نموده اند، به تبع آن شاهد پیشرفت و رشد بیشتری در شاخص های جایگاه علم و تکنالوژی خود بوده اند. ■

منابع:

۱. www.sorwat.com / عنوان / تعریف علم

اقتصاد

۲. <https://www.collinsdictionary.com> /

عنوان / Economy defenation and

meaning

۳. <https://www.egyres.com> / عنوان /

علاقه علم الاقتصاد بمختلف العلوم الاخرى -

الباحثون المصريون

خبرتيا!

گرانو هېوادوالو ته خبر ور کول کېږي چې د پولي خدمتونو له هغه وړاندې کوونکو (حواله دارانو) او صرافانو سره چې قانونی جوازونه نه لري، د مالي معاملو ترسره کول د قانوني اعتبار د نه درلودلو تر څنګ قانوني مصونیت هم نلري.

د افغانستان بانک

بانک

ماهنامه د افغانستان بانک

سال دوازدھم شماره ۱۴۳، ثور ۱۳۹۸

پول افغانی، نشانه افتخار، اقتدار و هویت ملی ماست!